

**EUROPOS KREDITŲ PERKĖLIMO IR KAUPIMO SISTEMOS (ECTS) NACIONALINĖS
KONCEPCIJOS PARENGIMAS: KREDITŲ HARMONIZAVIMAS IR MOKYMO SI
PASIEKIMAI GRINDŽIAMŲ STUDIJŲ PROGRAMŲ METODIKOS KŪRIMAS BEI
DIEGIMAS
VP1-2.2-ŠMM-08-V-01-001**

**VISUOMENĖS SVEIKATOS STUDIJŲ KRYPTIES PROFESINIO LAUKO TYRIMO
REZULTATAI: GAIRĖS STUDIJŲ PROGRAMOMS ATNAUJINTI**

Ataskaitą rengė:
Prof. dr. Arūnas Poviliūnas
Dr. Vida Beresnevičiūtė
Dr. Rūta Žiliukaitė
Aistė Jakštaitė
Irmina Mikelytė
Orestas Kostiukas
Vaida Dagtė
Dovilė Savičiūtė

Vilnius
2010

TURINYS

1. TYRIMO METODIKA	4
2. PROFESINĖS VEIKLOS DOKUMENTŲ ANALIZĖ	5
1 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties dokumentai	5
2 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (1 versija)	6
3 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (2 versija)	9
4 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (3 versija)	13
5 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (4 versija)	14
3. DARBDAVIŲ KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI	15
3.1. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ	15
3.2. INFORMACIJA APIE ĮMONES/ĮSTAIGAS, KURIŲ DARBUOTOJAI BUVO APKLAUSTI	16
6 lentelė. Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis	16
7 lentelė. Sektorius, kuriame veikia įmonė	16
8 lentelė. Įmonės/įstaigos dydis	16
9 lentelė. Įmonės/įstaigos buveinės pasiskirstymas pagal didmiesčius ir rajonų centrus, kaimiškas vietoves	16
3.3. RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS	16
10 lentelė. Darbdavių pareigos	16
11 lentelė. Darbo vietos ekspertų pareigos	17
12 lentelė. Darbuotojų baigta studijų programa	17
13 lentelė. Darbuotojų baigta aukštoji mokykla	17
14 lentelė. Darbuotojų studijų baigimo metai	17
15 lentelė. Darbuotojų laikas, dirbtas įmonėje	17
3.4. AUKŠTOJOJE MOKYKLOJE ĮGYTO PASIRENGIMO DARBUI ĮMONĖJE/ĮSTAIGOJE VERTINIMAS	18
16 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas	18
17 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas pagal respondentų charakteristikas (vidurkiai)	18
3.5. DALYKINIŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS	19
18 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)	19
19 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)	20
20 lentelė. Kiti respondentų įvardinti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ir jų lygmens vertinimas	21
21 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)	21
22 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	22
23 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	24
24 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)	25
25 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)	27
3.6. BENDRŪJŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS	29
26 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)	29
27 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)	30

28 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)	31
29 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	32
30 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	33
31 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)	35
32 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)	36
4. PROFESINIO LAUKO TYRIMO KOKYBINĖ DALIS	39
4.1. FOKUSUOTŲ DISKUSIJŲ GRUPIŲ SU ABSOLVENTAIS DUOMENŲ ANALIZĖ	39
4.1.1. Informacija apie fokusuotų diskusijų grupes	39
4.1.2. Fokusuotų diskusijų grupių duomenų analizė	39
4.2. DALINIŲ STRUKTŪRUOTŲ INTERVIU SU DARBDAVIAIS DUOMENŲ ANALIZĖ	46
4.2.1. Informacija apie interviu	46
4.2.2. Bendros pastabos dėl kompetencijų sąrašų	46
4.2.3. Dalykinių kompetencijų vertinimas	46
34 lentelė. Dalykinių kompetencijų sąrašo vertinimas	47
4.2.4. Bendrųjų kompetencijų vertinimas	56
35 lentelė. Bendrųjų kompetencijų sąrašo vertinimas	56
4.2.5. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui	59

1. TYRIMO METODIKA

Profesinės veiklos tyrimo tikslas – aukštųjų mokyklų studijų programų atnaujinimui sudaryti 8 studijų krypčių – anglų filologijos, dailės, muzikos, informatikos, chemijos, socialinio darbo, medicinos ir visuomenės sveikatos - absolventų profesinėje veikloje reikalingų dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašą.

Tyrimo taikyti metodai: dokumentų analizė, apklausa, fokusuotų diskusijų grupės, kokybiniai interviu.

Tyrimą atliko grupė, sudaryta iš:

- 1) profesinio lauko tyrimo ekspertų, parengusių tyrimo metodiką, suformavusių ir parengusių darbui tyrėjų komandą, koordinavusių tyrimo atlikimą ir techninių ataskaitų parengimą.
- 2) profesinio lauko tyrėjų, atsakingų už profesinės veiklos duomenų surinkimą ir pirminių jų apdorojimą.
- 3) profesinio lauko tyrėjų – dalykinių grupių atstovų, dalyvavusių rengiant kompetencijų sąrašus, organizuojant fokusuotų diskusijų grupes, sisteminant ir apibendrinant tyrimo duomenis.
- 4) tyrėjų-profesinio lauko atstovų, tarpininkavusių surandant darbdavius-ekspertus, su kuriais buvo atliekami kokybiniai interviu, ir konsultavusių sisteminant ir apibendrinant surinktus tyrimo duomenis.

Tyrimą sudarė keturi etapai:

1. Pirmame etape, išanalizavus dokumentus, susijusius su 8 studijų krypčių absolventų profesine veikla, buvo parengti pradiniai dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašai. Šie sąrašai buvo pataisyti ir patikslinti pagal profesinio lauko tyrėjų-dalykinių grupių atstovų pastabas, o dar vėliau – Tuning ekspertų, iš užsienio universitetų, pastabas. Visuomenės sveikatos kompetencijų sąrašo sudarymo proceso tarpiniai ir galutiniai rezultatai pristatomi šios ataskaitos 2 skyriuje.
2. Antrame etape, panaudojant parengtą dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašą, buvo atlikta darbdavių apklausa. Šios apklausos tikslas – išsiaiškinti Lietuvos darbdavių nuostatas apie įmonėse dirbančių aukštųjų mokyklų absolventų, baigusių 8 studijų krypčių programas, bendrąsias ir dalykines kompetencijas. Šiame etape darbdaviai apklausti taikant standartizuotą klausimyną, derinant tiesioginio interviu ir apklausos internetu metodą. Darbdavių apklausą pagal profesinės veiklos tyrimo ekspertų parengtą metodiką atliko UAB „Factus dominus“. Išsamesnė informacija apie visuomenės sveikatos studijų programų absolventų darbdavių apklausą ir apklausos rezultatai pateikiami šios ataskaitos 3 skyriuje.
3. Trečiame etape, buvo surengtos fokusuotų diskusijų grupės su 8 studijų krypčių programų absolventais. Diskusijose dalyvavo tik studijų programų, kurias numatyta atnaujinti šiame ECTS projekte, absolventai. Diskusijų tikslas – atskleisti absolventų nuomones apie dalykines ir bendrąsias kompetencijas, kurias jie įgijo studijų metu, tam tikrų profesinės veiklos žinių ir įgūdžių poreikį ar trūkumą, jų pasiūlymus, kaip atnaujinti jų pabaigtas studijų programas. Visuomenės sveikatos studijų programų absolventų diskusijų grupių duomenų analizė pateikta 4 ataskaitos skyriuje.
4. Ketvirtame etape buvo atlikti kokybiniai interviu su darbdaviais-ekspertais. Šių interviu paskirtis – aptarti su darbdaviais kiekybinės darbdavių apklausos rezultatus bei sužinoti darbdavių pasiūlymus, kaip atnaujinti studijų programas. Kokybinių interviu duomenų analizės lentelės pateiktos 5 ataskaitos skyriuje.

Atliekant profesinio lauko tyrimą, kiekvienos studijų krypties programos, absolventų profesinė veikla ir kiti susiję aspektai analizuoti atskirai. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikia gaires studijų programoms atnaujinti.

2. PROFESINĖS VEIKLOS DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Pirminis profesinės veiklos lauko analizės etapas – su visuomenės sveikatos studijų krypties absolventų profesine veikla susijusių dokumentų analizė.

1 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties dokumentai

Nr.	Dokumento pavadinimas	Nuoroda į dokumentą	Pastabos
1.	Aprašas. Studijų programa „Visuomenės sveikata“, bakalauro studijų rūšis // Vilniaus Universiteto Medicinos fakultetas.		Sudarytojai: Doc. G. Šurkienė (pirmininkas), doc. R. Stukas. doc. K. Žagminas, asist. M. Veniūtė, gyd. R. Sabaliauskas (SAM sekretorius), studentas A. Kavaliūnas. Vidinis VU dokumentas.
2.	Mitybos ir visuomenės sveikatos doktorantūros studijų dalyko sandas // Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos institutas// 2003 .		Vidinis VU dokumentas.
3.	Visuomenės sveikatos studijų programa // Mykolo Romerio Universitetas Sveikatos politikos fakultetas // 2009.		Patvirtinta MRU Socialinės politikos fakulteto tarybos 2009 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 1SP-46. Vidinis MRU dokumentas
4.	Kaišiadorių r. savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, pareigybės aprašymas // Kaišiadorių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras // 2008.	http://www.kaisiadoriysvsb.lt/visuomenes-sveikatos-prieziura-mokykloje/ [Žiūrėta 2010.03.30]	Patvirtinta Kaišiadorių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorės 2008 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-8
5.	Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas// 2002.	http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=372612	Patvirtinta 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886
6.	Dėl visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo// Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija // 2007.	http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302713	Patvirtinta Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. V-630
7.	Visuomenės sveikatos studijų krypties reglamentas // Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija // 2007 m.	http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=293140	Patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2007 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. ISAK-276
8.	AIKOS (Atvira informavimo, konsultavimo, orientavimo sistema) (internetinė svetainė)	http://www.aikos.sm.lt/aikos/index.htm [Žiūrėta 2010.03.14]	Analizuoti Lietuvos aukštųjų mokyklų visuomenės sveikatos profesinio bakalauro, bakalauro ir magistrantūros studijų programų aprašai.
9.	LPK (Lietuvos profesijų klasifikatorius) (internetinė svetainė)	http://82.135.219.213/mod/klasifikatorius/?p=0_10 [Žiūrėta	Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ekspertų darbo

		2010.03.30]	grupė. Grupės vadovė B. Kindurienė. Analizuoti visuomenės sveikatos profesijų pogrupio (kodas 2225) profesijų aprašai.
10.	Visuomenės sveikatos specialisto veiklos plano šablonas		Pateikė visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovai-tyrėjai

Išanalizavus su visuomenės sveikatos studijų krypties absolventų profesine veikla susijusius dokumentus, buvo parengtas pirminis šio veiklos lauko kompetencijų sąrašas, kurį sudarė 106 dalykinės kompetencijos bei 27 bendrosios kompetencijos. Parengtą kompetencijų sąrašą toliau svarstė visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovai-tyrėjai.

2 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (1 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Stebėti ir vertinti visuomenės sveikatos fizinės ir socialinės aplinkos būklę
2.	Įvertinti aplinkos rizikos veiksnius ir nustatyti kontrolės metodus
3.	Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės bei šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai
4.	Atlikti poveikio aplinkai vertinimą
5.	Išskirti, modeliuoti ir analizuoti visuomenės sveikatos problemas ir poreikius
6.	Nustatyti prioritetines visuomenės sveikatos problemas ir jas lemiančius veiksnius
7.	Planuoti ir atlikti savarankiškus gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus
8.	Tirti gyventojų mitybą
9.	Nustatyti lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimas ir kt.) paplitimą
10.	Kaupti ir sisteminti surinktus duomenis
11.	Naudotis statistiniais sveikatos rodikliais
12.	Analizuoti duomenis panaudojant kiekybinius ir kokybinius metodus, įvertinti ir pateikti gautus tyrimo rezultatus
13.	Atskleisti Lietuvos gyventojų sveikatos pokyčių dėsninumus ir pagrįsti sveikatos ugdymo prioritetus
14.	Atlikti tyrimų kokybės kontrolę
15.	Tirti ligas arba kitas sveikatos būkles
16.	Įvertinti įvairius veiksnius, susijusius su mityba ir maisto problemomis visuomenėje
17.	Naudoti įvairias gyventojų sveikatos tyrimo, diagnostikos priemones (specialias kompiuterines programas, laboratorinę įrangą)
18.	Įvertinti grėsmes žmonių grupių ir populiacijos sveikatai ir į jas reaguoti
19.	Analizuoti neinfekcinių ir infekcinių ligų paplitimą populiacijoje
20.	Įvertinti darbo sąlygų ir aplinkos veiksnių poveikį sveikatai
21.	Išmanyti aplinkos poveikį sveikatai
22.	Išmanyti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos, kaip sudedamosios Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos dalies, struktūrą, funkcijas
23.	Suvokti populiacinių, sveikatos sistemos tyrimų tikslingumą ir poreikį panaudoti įvairius duomenų rinkimo metodus
24.	Pritaikyti bendrųjų studijų krypties dalykų žinias
25.	Pritaikyti žinias apie šiuolaikinės visuomenės sveikatos sampratą, pagrindines sąvokas, veiklos kryptis
26.	Vertinti sveikatos politikos ir valdymo būklę, kaip sudėtinę viešosios politikos dalį
27.	Dalyvauti rengiant arba rengti teisės aktų ir kitų dokumentų apie visuomenės sveikatą

	projektus
28.	Dalyvauti finansų ir atsakomybės paskirstyme, žmogiškųjų išteklių ir personalo, sveikatos priežiūros kokybės planavime ir valdyme
29.	Formuoti, koordinuoti ir įgyvendinti nacionalinę, regionų ir savivaldybių sveikatos politiką institucijose bei profesinės veiklos sferose Lietuvoje ir Europos Sąjungos valstybėse, visuomeninėse ir pelno nesiekiančiose organizacijose, nevyriausybinėse organizacijose, privačiose sveikatos priežiūros įstaigose
30.	Tirti Lietuvos sveikatos politinių sprendimų poveikį šalies gyventojų sveikatingumui, vertinti sveikatos programų ekonominį efektyvumą bei sveikatos priežiūros žmogiškuosius išteklius
31.	Tirti Lietuvos pirminės sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių gydytojų ir slaugos personalo darbo motyvaciją, gyventojų pasitenkinimą pirminės sveikatos priežiūros paslaugomis sveikatos sistemos reformos laikotarpiu bei išteklių valdymo požiūriu
32.	Taikyti moksliskai pagrįstus metodus
33.	Atstovauti ir ginti sveikatos politikos interesus
34.	Turėti teorinių, metodologinių ir specialiųjų žinių apie sveikatos politikos ir valdymo procesus
35.	Turėti žinių apie Lietuvos ir užsienio šalių sveikatos organizacijos politiką, būti susipažinus su Europos ir Lietuvos sveikatos apsaugos politika ir strategija, jos tikslais ir uždaviniais bei įgyvendinimo keliais
36.	Žinoti LR bei ES sveikatos sistemos teisės norminius aktus, Lietuvos nacionalines visuomenės sveikatos priežiūros strategijas, Nacionalinės sveikatos tarybos veiklos dokumentus
37.	Išmanyti sveikatos politikos procesą (dalyviai/politikos formuotojai, problemos sprendimas institucijoje, formuluojama politika, priimami sprendimai, kaip jie įgyvendinami ir vertinami)
38.	Išmanyti visuomenės sveikatos problemas ir jų sprendimo būdus
39.	Bendrauti ir bendradarbiauti su kolegomis bei kitomis įstaigomis
40.	Teikti suinteresuotoms institucijoms organizacinę, metodinę, konsultacinę ir rekomendacinę pagalbą
41.	Teikti nustatyta tvarka privalomuosius atskaitomybės duomenis
42.	Kontroliuoti, kaip praktiškai įgyvendinamos teiktos rekomendacijos sveikatos klausimais
43.	Vertinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos institucijų veiklos efektyvumą
44.	Kontroliuoti sanitarijos, higienos bei darbų saugos reikalavimų vykdymą
45.	Konsultuoti ir kontroliuoti padėjėjų ir kt. pavaldinių darbą
46.	Pagal kompetenciją nagrinėti juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pasiūlymus, skundus ir siūlyti priemones juose keliamiems klausimams spręsti
47.	Sudaryti įmonės verslo planą, analizuoti paslaugų rinką
48.	Žinoti dažniausiai pasitaikančių ligų pagrindinius sveikatos rizikos veiksnius, jų neigiamą poveikį sveikatai
49.	Žinoti darbo medicinos ir darbo inspekcijos tarnybų funkcijas, atskirų gyventojų ir profesinių grupių sveikatos tikrinimo tvarką
50.	Vykdyti visuomenės sveikatos saugą
51.	Šiuolaikiškai spręsti visuomenės sveikatos problemas
52.	Skatinti organizuoti bei koordinuoti laisvalaikį ir užimtumą socialinėse grupėse ir bendruomenėje
53.	Teikti visuomenės sveikatos paslaugas įvairioms gyventojų grupėms
54.	Vertinti gyvybei pavojingas būkles
55.	Teikti arba koordinuoti pirmą medicininę pagalbą
56.	Vykdyti užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir kontrolę
57.	Atlikti pagrindines slaugos technikos procedūras
58.	Parinkti technologinius, laboratorinius analizės metodus ir juos taikyti
59.	Atlikti maisto produktų ir būtinųjų gaminių nekenksmingumo sveikatai ekspertizę
60.	Spręsti ligų epidemiologinės priežiūros ir epidemiologinės kontrolės klausimus

61.	Užtikrinti saugų darbą
62.	Laikytis saugos reikalavimų dirbant su klientu, aparatūra ir įranga
63.	Parngti darbo vietą, komplektuoti darbo priemones tyrimams atlikti
64.	Paimti, priimti ir ženklinti bandinius
65.	Paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui
66.	Naudoti diagnostinę įrangą ir aparatūrą
67.	Atlikti ir padėti atliekant diagnostinius tyrimus, vertinti tyrimų rezultatus
68.	Parinkti medžiagas, įrangą bei priemones atliekamoms procedūroms
69.	Bendrauti ir bendradarbiauti su klijais ar pacientais bei jų šeimos nariais
70.	Įvertinti bendrą paciento būklę pagal išorinius požymius ir nukreipti specialisto konsultacijai
71.	Užtikrinti paslaugų kokybę
72.	Kontroliuoti technologijų kokybę atliekamosiose paslaugose
73.	Vertinti atliktų darbų efektyvumą
74.	Dirbti prisilaikant profesinės etikos reikalavimų
75.	Naudotis profesine ir moksline literatūra
76.	Gebėti naudotis įrankiais, įgalinančiais vystyti ir valdyti darnias sveikatos apsaugos sistemas
77.	Išmanyti apie užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą ir kontrolę
78.	Išmanyti apie vaistinių medžiagų grupes, jų veikimą, suderinamumą ir sąveiką
79.	Išmanyti apie sveiką mitybą, maisto ir mitybos įtaką sveikatai, maisto saugą
80.	Išmanyti apie priklausomybių sukeltas sveikatos problemas ir jų sprendimus
81.	Išmanyti sveikos mitybos principus
82.	Žinoti Lietuvos, Europos Sąjungos šalių ir Pasaulio sveikatos organizacijos politiką ir prioritetus visuomenės sveikatos srityje, moderniosios visuomenės sveikatos kompetencijas
83.	Žinoti sveikatos ugdymo teoriją ir praktiką
84.	Pritaikyti žinias technologiniame, ekonominiame bei organizaciniame procese
85.	Kurti, organizuoti, vykdyti ir vertinti bendruomenės sveikatos ugdymo ir stiprinimo programas
86.	Atpažinti individų sveikatos saugos ir stiprinimo poreikius
87.	Propaguoti sveiką gyvenseną
88.	Konsultuoti klientus ar pacientus
89.	Siūlyti profilaktines priemones, vertinti jų veiksmingumą
90.	Spręsti ligų epidemiologinės prognozės klausimus
91.	Vykdyti pirminę lėtinių neinfekcinių ligų profilaktiką ir šių ligų bendrųjų rizikos veiksnių nustatymą
92.	Sukurti naujus efektyvius būdus žalingam darbo sąlygų ir aplinkos veiksnių poveikiui sumažinti
93.	Įvertinti ir prognozuoti fizinio aktyvumo skatinimo rinkodaros politiką
94.	Taikyti sveikatos išsaugojimo, stiprinimo, ligų rizikos mažinimo teorinius pagrindus visuomenės sveikatos problemoms spręsti
95.	Žinoti sveikatą įtakančius veiksnius, lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnius ir jų valdymą, infekcinių ir kitų dažniau visuomenėje pasitaikančių ligų epidemiologiją, patogenezę, pagrindinius simptomus ir sindromus
96.	Pritaikyti žinias apie pirminę, antrinę ir tretinę ligų prevenciją
97.	Gebėti moksliskai pagrįstais metodais vertinti fizinio aktyvumo skatinimo sprendimus ekonominiu, socialiniu, ekologiniu ir etiniu požiūriu
98.	Žinoti šiuolaikines su sveikata susijusio fizinio aktyvumo technologijas
99.	Žinoti asmenų, grupių bei bendruomenių bendradarbiavimo stiprinimo principus
100.	Žinoti aplinkos (fizinės, emocinės, socialinės, kultūrinės) poveikį sveikatai, žmogaus saugumui pavojingas situacijas ir būdus jų išvengti
101.	Išmanyti apie žalingų įpročių prevenciją
102.	Atlikti mokslinius tyrimus, interpretuoti gautus rezultatus

103.	Rengti pranešimus
104.	Publikuoti savo mokslinių tyrimų ir taikomosios mokslinės veiklos rezultatus
105.	Pristatyti savo mokslinių tyrimų ir taikomosios mokslinės veiklos rezultatus mokslinėse konferencijose
106.	Vadovauti moksliniams tyrimams
Bendrosios kompetencijos	
1.	Domėjimasis visuomenės sveikata
2.	Gebėjimas organizuoti ir įgyvendinti pacientų slaugą
3.	Plati erudicija
4.	Kūrybinis mąstymas
5.	Kritinis mąstymas
6.	Mokslinis mąstymas
7.	Analitinis mąstymas
8.	Taisyklinga profesinė kalba
9.	Nuoseklus minčių reiškimas
10.	Gebėjimas spręsti problemas
11.	Noras tobulėti
12.	Komandinio darbo įgūdžiai
13.	Naudotis teisės dokumentais
14.	Naudotis įvairiomis informacinėmis technologijomis
15.	Dirbti su dokumentais
16.	Organizuotumas
17.	Operatyvumas
18.	Atsakingumas
19.	Savarankiškumas
20.	Kruopštumas
21.	Komunikabilumas
22.	Atsparumas fizinei ir emocinei įtampai
23.	Efektyvumas bendraujant su kolegomis
24.	Tolerantiškumas
25.	Empatija
26.	Gebėjimas kurti saugią emocinę bendradarbiavimo ir konsultavimo aplinką
27.	Nestereotipiškas reiškinių vertinimas

Visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovai-tyrėjai išnagrinėjo parengtą kompetencijų sąrašą bei pateikė siūlymus, kurias kompetencijas būtų galima apjungti, patikslinti ar visiškai atsisakyti. Atsižvelgus į visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovų-tyrėjų pastabas bei pasiūlymus, kompetencijų sąrašas buvo patikslintas. Antrąją visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašo versiją sudarė 98 dalykinės kompetencijos bei 25 bendrosios kompetencijos.

3 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (2 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Vertinti sveikatos politikos ir valdymo būklę, kaip sudėtinę viešosios politikos dalį
2.	Dalyvauti rengiant arba rengti teisės aktų ir kitų dokumentų apie visuomenės sveikatą projektus
3.	Dalyvauti finansų ir atsakomybės paskirstyme, žmogiškųjų išteklių ir personalo, sveikatos priežiūros kokybės planavime ir valdyme
4.	Formuoti, koordinuoti ir įgyvendinti nacionalinę, regionų ir savivaldybių sveikatos politiką institucijose bei profesinės veiklos sferose Lietuvoje ir Europos Sąjungos valstybėse, visuomeninėse ir pelno nesiekiančiose organizacijose, nevyriausybinėse organizacijose, privačiose sveikatos priežiūros įstaigose

5.	Tirti Lietuvos sveikatos politinių sprendimų poveikį šalies gyventojų sveikatingumui, vertinti sveikatos programų ekonominį efektyvumą bei sveikatos priežiūros žmogiškuosius išteklius
6.	Tirti Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių gydytojų ir slaugos personalo darbo motyvaciją, gyventojų pasitenkinimą sveikatos priežiūros paslaugomis
7.	Taikyti mokliškai pagrįstus metodus
8.	Atstovauti ir ginti sveikatos politikos interesus
9.	Bendrauti ir bendradarbiauti su kolegomis bei kitomis įstaigomis
10.	Teikti suinteresuotoms institucijoms organizacinę, metodinę, konsultacinę ir rekomendacinę pagalbą
11.	Teikti nustatyta tvarka privalomuosius atskaitomybės duomenis
12.	Kontroliuoti, kaip praktiškai įgyvendinamos teiktos rekomendacijos sveikatos klausimais
13.	Vertinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos institucijų veiklos efektyvumą
14.	Kontroliuoti sanitarijos, higienos bei darbų saugos reikalavimų vykdymą
15.	Konsultuoti ir kontroliuoti padėjėjų ir kt. pavaldinių darbą
16.	Pagal kompetenciją nagrinėti juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pasiūlymus, skundus ir siūlyti priemones juose keliamiems klausimams spręsti
17.	Propaguoti ir diegti užsienio šalių patirtį ir naujoves
18.	Sudaryti sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įmonės verslo planą, analizuoti paslaugų rinką
19.	Vykdyti visuomenės sveikatos saugą
20.	Šiuolaikiškai spręsti visuomenės sveikatos problemas
21.	Skatinti organizuoti bei koordinuoti laisvalaikį ir užimtumą socialinėse grupėse ir bendruomenėje
22.	Teikti visuomenės sveikatos paslaugas įvairioms gyventojų grupėms
23.	Vertinti gyvybei pavojingas būkles
24.	Teikti arba koordinuoti pirmą medicininę pagalbą
25.	Vykdyti užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir kontrolę
26.	Atlikti pagrindines slaugos technikos procedūras
27.	Parinkti technologinius, laboratorinius analizės metodus ir juos taikyti
28.	Atlikti maisto produktų ir būtinųjų gaminių nekenksmingumo sveikatai ekspertizę
29.	Spręsti ligų epidemiologinės priežiūros ir epidemiologinės kontrolės klausimus
30.	Užtikrinti saugų darbą
31.	Laikytis saugos reikalavimų dirbant su klientu, aparatūra ir įranga
32.	Parengti darbo vietą, komplektuoti darbo priemones tyrimams atlikti
33.	Paimti, priimti ir ženklinti bandinius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui
34.	Atlikti ir padėti atliekant diagnostinius tyrimus, vertinti tyrimų rezultatus
35.	Parinkti medžiagas, įrangą bei priemones atliekamoms procedūroms
36.	Bendrauti ir bendradarbiauti su klientais bei jų šeimos nariais
37.	Užtikrinti paslaugų kokybę
38.	Kontroliuoti technologijų kokybę atliekamose paslaugose
39.	Vertinti atliktų darbų efektyvumą
40.	Dirbti prisilaikant profesinės etikos reikalavimų
41.	Naudotis profesine ir moksline literatūra
42.	Kurti, organizuoti, vykdyti ir vertinti bendruomenės sveikatos ugdymo ir stiprinimo programas
43.	Atpažinti individų sveikatos saugos ir stiprinimo poreikius
44.	Propaguoti sveiką gyvenimą, mokyti ir konsultuoti klientus
45.	Siūlyti profilaktines priemones, vertinti jų veiksmingumą
46.	Spręsti ligų epidemiologinės prognozės klausimus
47.	Vykdyti pirminę lėtinių neinfekcinių ligų profilaktiką ir šių ligų bendrųjų rizikos veiksnių nustatymą

48.	Sukurti naujus efektyvius būdus žalingam darbo sąlygų ir aplinkos veiksnių poveikiui sumažinti
49.	Įvertinti ir prognozuoti fizinio aktyvumo skatinimo rinkodaros politiką
50.	Atlikti taikomuosius mokslinius tyrimus, interpretuoti gautus rezultatus
51.	Rengti pranešimus
52.	Publikuoti savo mokslinių tyrimų ir taikomosios mokslinės veiklos rezultatus
53.	Pristatyti savo mokslinių tyrimų ir taikomosios mokslinės veiklos rezultatus mokslinėse konferencijose
54.	Vadovauti taikomiesiems moksliniams tyrimams
55.	Stebėti ir vertinti visuomenės sveikatos fizinės ir socialinės aplinkos būklę
56.	Įvertinti aplinkos rizikos veiksnius ir nustatyti kontrolės metodus
57.	Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės bei šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai
58.	Atlikti poveikio aplinkai vertinimą
59.	Išskirti, modeliuoti ir analizuoti visuomenės sveikatos problemas ir poreikius
60.	Nustatyti prioritetines visuomenės sveikatos problemas ir jas lemiančius veiksnius
61.	Planuoti ir atlikti savarankiškus gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus
62.	Tirti ir įvertinti gyventojų maitinimąsi, mitybos įpročius bei faktinę mitybą
63.	Nustatyti lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimas ir kt.) paplitimą
64.	Kaupti ir sisteminti surinktus duomenis
65.	Naudotis statistiniais sveikatos rodikliais
66.	Analizuoti duomenis panaudojant kiekybinius ir kokybinius metodus, įvertinti ir pateikti gautus tyrimo rezultatus
67.	Atskleisti Lietuvos gyventojų sveikatos pokyčių dėsningumus ir pagrįsti sveikatos ugdymo prioritetus
68.	Atlikti tyrimų kokybės kontrolę
69.	Naudoti įvairias gyventojų sveikatos tyrimo, diagnostikos priemones (specialias kompiuterines programas, laboratorinę įrangą)
70.	Įvertinti grėsmes žmonių grupių ir populiacijos sveikatai ir į jas reaguoti
71.	Analizuoti neinfekcinių ir infekcinių ligų paplitimą populiacijoje
72.	Tirti ir įvertinti darbo sąlygų ir aplinkos veiksnių poveikį sveikatai
73.	Išmanyti aplinkos poveikį sveikatai
74.	Išmanyti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos, kaip sudedamosios Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos dalies, struktūrą, funkcijas
75.	Suvokti populiacinių, sveikatos sistemos tyrimų tikslingumą ir poreikį panaudoti įvairius duomenų rinkimo metodus
76.	Pritaikyti bendrųjų studijų krypties dalykų žinias
77.	Pritaikyti žinias apie šiuolaikinės visuomenės sveikatos sampratą, pagrindines sąvokas, veiklos kryptis
78.	Turėti teorinių, metodologinių ir specialiųjų žinių apie sveikatos politikos ir valdymo procesus
79.	Turėti žinių apie Lietuvos ir užsienio šalių sveikatos organizacijos politiką, būti susipažinus su Europos ir Lietuvos sveikatos apsaugos politika ir strategija, jos tikslais ir uždaviniais bei įgyvendinimo keliais
80.	Turėti žinių apie LR bei ES sveikatos sistemos teisės norminius aktus, Lietuvos nacionalines visuomenės sveikatos priežiūros strategijas, Nacionalinės sveikatos tarybos veiklos dokumentus
81.	Išmanyti sveikatos politikos procesą (dalyviai/politikos formuotojai, problemos sprendimas institucijoje, formuluojama politika, priimami sprendimai, kaip jie įgyvendinami ir vertinami)
82.	Išmanyti visuomenės sveikatos problemas ir jų sprendimo būdus
83.	Žinoti dažniausiai pasitaikančių ligų pagrindinius sveikatos rizikos veiksnius, jų neigiamą

	poveikį sveikatai
84.	Žinoti darbo medicinos ir darbo inspekcijos tarnybų funkcijas, atskirų gyventojų ir profesinių grupių sveikatos tikrinimo tvarką
85.	Gebėti naudotis įrankiais, įgalinančiais vystyti ir valdyti darnias sveikatos apsaugos sistemas
86.	Išmanyti apie užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą ir kontrolę
87.	Išmanyti apie vaistinių medžiagų grupes, jų veikimą, suderinamumą ir sąveiką
88.	Išmanyti apie sveiką mitybą, maisto ir mitybos įtaką sveikatai, maisto saugą
89.	Išmanyti apie priklausomybių sukeltas sveikatos problemas ir jų sprendimus
90.	Žinoti sveikatos ugdymo teoriją ir praktiką
91.	Pritaikyti žinias technologiniame, ekonominiame bei organizaciniame procese
92.	Taikyti sveikatos išsaugojimo, stiprinimo, ligų rizikos mažinimo teorinius pagrindus visuomenės sveikatos problemoms spręsti
93.	Žinoti sveikatą įtakančius veiksnius, lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnius ir jų valdymą, infekcinių ir kitų dažniau visuomenėje pasitaikančių ligų epidemiologiją, patogenezę, pagrindinius simptomus ir sindromus
94.	Pritaikyti žinias apie pirminę, antrinę ir tretinę ligų prevenciją
95.	Gebėti mokliškai pagrįstais metodais vertinti fizinio aktyvumo skatinimo sprendimus ekonominiu, socialiniu, ekologiniu ir etiniu požiūriu
96.	Žinoti asmenų, grupių bei bendruomenių bendradarbiavimo stiprinimo principus
97.	Žinoti aplinkos (fizinės, emocinės, socialinės, kultūrinės) poveikį sveikatai, žmogaus saugumui pavojingas situacijas ir būdus jų išvengti
98.	Išmanyti apie žalingų įpročių prevenciją
Bendrosios kompetencijos	
1.	Domėjimasis visuomenės sveikata
2.	Plati erudicija
3.	Kūrybinis mąstymas
4.	Kritinis mąstymas
5.	Analitinis mąstymas
6.	Taisyklinga profesinė kalba
7.	Gebėjimas perteikti informaciją (rašyti esė ir mokslinio pobūdžio išvadas arba ataskaitas ir jas pristatyti)
8.	Gebėjimas spręsti problemas
9.	Noras tobulėti
10.	Komandinio darbo įgūdžiai
11.	Naudotis teisės dokumentais
12.	Naudotis įvairiomis informacinėmis technologijomis
13.	Dirbti su dokumentais
14.	Organizuotumas
15.	Operatyvumas
16.	Atsakingumas
17.	Savarankiškumas
18.	Kruopštumas
19.	Komunikabilumas
20.	Atsparumas fizinei ir emocinei įtampai
21.	Efektyvumas bendraujant su kolegomis
22.	Tolerantiškumas
23.	Empatija
24.	Gebėjimas kurti saugią emocinę bendradarbiavimo ir konsultavimo aplinką
25.	Nestereotipiškas reiškinių vertinimas

Remiantis TUNING projekto ekspertų, visuomenės sveikatos studijų krypties darbo grupės ir visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovų-tyrėjų pastabomis, buvo pakoreguotas ir patvirtintas

visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas, kuris buvo naudojamas profesinės veiklos lauko tyrimui.

4 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (3 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus
2.	Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą
3.	Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai
4.	Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus
5.	Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui
6.	Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus
7.	Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius
8.	Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką
9.	Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą
10.	Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą
11.	Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę
12.	Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą
13.	Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje
14.	Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose
15.	Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą
16.	Taikyti profesinės etikos principus
17.	Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje
18.	Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste
Bendrosios kompetencijos	
1.	Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją
2.	Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje
3.	Gebėjimas organizuoti ir planuoti
4.	Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas
5.	Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba
6.	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba
7.	Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai
8.	Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus
9.	Gebėjimas mokytis
10.	Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti
11.	Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas
12.	Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų
13.	Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)
14.	Gebėjimas spręsti problemas
15.	Gebėjimas priimti sprendimus
16.	Gebėjimas dirbti grupėje
17.	Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai
18.	Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų

19.	Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai
20.	Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą
21.	Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje
22.	Gebėjimas dirbti savarankiškai
23.	Gebėjimas rengti ir valdyti projektus
24.	Dėmesys saugumui
25.	Iniciatyvumas ir verslumas
26.	Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)
27.	Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)
28.	Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus
29.	Įsipareigojimas saugoti aplinką
30.	Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas
31.	Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis

Įvertinus darbdavių apklausos rezultatus, TUNING projekto ekspertai, visuomenės sveikatos studijų krypties darbo grupės ir visuomenės sveikatos dalykinės grupės atstovai-tyrėjai pakoregavo visuomenės sveikatos studijų krypties dalykinių kompetencijų sąrašą (bendrosios kompetencijos paliekamos tokios, kaip ir ankstesnėje versijoje). Toliau pateikiama ši galutinė dalykinių kompetencijų sąrašo versija.

5 lentelė. Visuomenės sveikatos studijų krypties kompetencijų sąrašas (4 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Nustatyti visuomenės sveikatos problemas
2.	Vertinti populiacijos sveikatą
3.	Vertinti aplinkos poveikį visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei rekomenduoti jo valdymo būdus
4.	Organizuoti visuomenės sveikatos priežiūrą
5.	Vykdyti visuomenės sveikatos saugą
6.	Formuoti, įgyvendinti ir vertinti sveikatos politiką
7.	Rengti, įgyvendinti ir vertinti prevencines programas
8.	Bendradarbiauti su sveikatos priežiūros ir kitų sričių specialistais
9.	Organizuoti ir įgyvendinti sveikatos mokymą
10.	Taikyti įrodymais grįstą praktiką, ieškant naujų visuomenės sveikatos problemų sprendimo būdų

3. DARBDAVIŲ KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI

3.1. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ

Apklaustos tikslas - sužinoti darbdavių nuomonę apie gebėjimus ir įgūdžius, kurie yra svarbūs sėkmingai visuomenės sveikatos specialisto karjerai.

Apklaustos metodas:

Tyrimo metu naudotas tiesioginio interviu metodas ir apklausa internetu. Pirmiausiai su respondentu buvo tariamasi dėl tiesioginio interviu ir tik jam nesutikus, arba pačiam respondentui paprašius, buvo siunčiama elektroninė anketos versija.

Imties formavimo metodas: kvotinė atranka

Apklausiai buvo atrenkamos tos įmonės/įstaigos, kuriose dirba darbuotojai, įgiję Visuomenės sveikatos bakalauro ar magistro laipsnius aukštosiose mokyklose ne anksčiau nei prieš 5 metus (t.y. 2005–2009 m. visuomenės sveikatos studijų programų absolventai).

Atrenkant respondentus remtasi šiais šaltiniais: aukštosios universitetinės ir neuniversitetinės mokyklos, mokslo institutai, Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybės sveikatos priežiūros tarnyba, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, viešos paieškos duomenų bazės. Visuomenės sveikatos specialistų buvo ieškoma ir visuose Lietuvos Visuomenės sveikatos centruose, biuruose, savivaldybėse, higienos centruose, Valstybiniame aplinkos sveikatos centre, užkrečiamų ligų ir AIDS centre, psichikos sveikatos centruose, valstybinėse ligonių kasose, Narkotikų kontrolės departamente, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyboje, Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje, darbų saugos inspekcijoje, ne maisto produktų inspekcijoje ir kt. Naudotas ir sniego gniūžtės atrankos metodas.

Imties dydis:

Tyrimo dalyvavo 74 visuomenės sveikatos specialistų vadovai ar asmenys, turintys informacijos apie bendrąsias ir dalykines dirbančiojo kompetencijas. Tyrimo metu taip pat buvo apklausta 33 2005-2009 metais visuomenės sveikatos studijas baigę ir pagal specialybę dirbantys visuomenės sveikatos specialistai.

Apklaustos trukmė:

Apklausa buvo vykdoma liepos 12 – rugpjūčio 6 dienomis. Interviu trukmė 15-25 min.

Apklausą atliko UAB Factus Dominus.

Apklausa buvo atliekama 91 įmonėse ar įstaigose.

3.2. INFORMACIJA APIE ĮMONES/ĮSTAIGAS, KURIŲ DARBUOTOJAI BUVO APKLAUSTI

6 lentelė. Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis

	Dažnis	Procentai
Sveikatos priežiūra	63	58,9
Švietimas	11	10,3
Kita	31	29,0
N/N	2	1,9
Iš viso	107	100,0

7 lentelė. Sektorius, kuriame veikia įmonė

	Dažnis	Procentai
Viešas	96	89,7
Privatus	7	6,5
Kita	2	1,9
N/N	2	1,9
Iš viso	107	100,0

8 lentelė. Įmonės/įstaigos dydis

	Dažnis	Procentai
Mikro įmonė - 1–9 darbuotojai	13	12,1
Maža įmonė – 10–49 darbuotojai	35	32,7
Vidutinė įmonė - 50–249 darbuotojai	43	40,2
Stambi įmonė – 250 ir daugiau darbuotojų	14	13,1
N/N	2	1,9
Iš viso	107	100,0

9 lentelė. Įmonės/įstaigos buveinės pasiskirstymas pagal didmiesčius ir rajonų centrus, kaimiškas vietas

	Dažnis	Procentai
Didmiesčiai	66	61,7
Rajonų centrai	36	33,6
N/N	5	4,7
Iš viso	107	100,0

3.3. RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS

10 lentelė. Darbdavių pareigos

	Dažnis	Procentai
Įmonės / įstaigos vadovas	8	10,8
Padalinio / skyriaus vadovas	26	35,1
Personalo skyriaus vadovas (atsakingas už personalą)	3	4,1
„Vyresnysis kolega“ (aukštesnės kvalifikacijos, daugiau profesinės patirties turintis kolega, dirbantis kartu su darbuotoju)	36	48,6
N/N	1	1,4
Iš viso	74	100,0

11 lentelė. Darbo vietos ekspertų pareigos

	Dažnis	Procentai
Visuomenės sveikatos specialistas	13	39,4
Vyriausiasis specialistas	9	27,3
Įstaigos administracijos atstovas (direktoriaus pavaduotojas, vedėjas, direktorius)	5	15,2
Laborantas, technologas	5	15,2
Nenurodė	1	3,0
Iš viso	33	100

12 lentelė. Darbuotojų baigta studijų programa

	Dažnis	Procentai
Profesinio bakalauro	22	20,6
Bakalauro	47	43,9
Magistrantūros	38	35,5
Iš viso	107	100,0

13 lentelė. Darbuotojų baigta aukštoji mokykla

	Dažnis	Procentai
Kauno medicinos universitetas	32	29,9
Vilniaus universitetas	21	19,6
Lietuvos veterinarijos akademija	3	2,8
Lietuvos žemės ūkio universitetas	2	1,9
Lietuvos kūno kultūros akademija	4	3,7
Klaipėdos universitetas	20	18,7
Mykolo Riomerio universitetas	1	0,9
Vilniaus kolegija	11	10,3
Kauno kolegija	11	10,3
N/N	2	1,9
Iš viso	107	100,0

14 lentelė. Darbuotojų studijų baigimo metai

	Dažnis	Procentai
2005 metai	9	8,4
2006 metai	12	11,2
2007 metai	20	18,7
2008 metai	28	26,2
2009 metai	38	35,5
Iš viso	107	100,0

15 lentelė. Darbuotojų laikas, dirbtas įmonėje

	Dažnis	Procentai
Vienerius metus ar mažiau	26	24,3
Dvejus metus	37	34,6
Trejus metus	19	17,8
Ketverius metus	10	9,3
Penkerius metus ir daugiau	15	14,0
Iš viso	107	100,0

3.4. AUKŠTOJOJE MOKYKLOJE ĮGYTO PASIRENGIMO DARBUI ĮMONĖJE/ĮSTAIGOJE VERTINIMAS

16 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas

	Dažnis	Procentai
Labai gerai	23	21,5
Gerai	51	47,7
Patenkinamai	26	24,3
Blogai	7	6,5
Labai blogai	-	-
Iš viso	107	100,0

17 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas pagal respondentų charakteristikas (vidurkiaai)

	Vidurkis ¹	Standartinis nuokrypis
IŠ VISO	3,84	0,84
Respondentas		
Darbo vietos ekspertas	3,95	0,80
Darbdavys	4,00	0,76
Baigta studijų pakopa		
Profesinio bakalauro	3,82	0,80
Bakalauro	3,83	0,92
Magistrantūros	3,87	0,78
Baigta aukštoji mokykla*		
Kauno medicinos universitetas	3,81	0,74
Vilniaus universitetas	4,14	0,65
Klaipėdos universitetas	3,80	1,01
Kolegijos (Vilniaus ir Kauno)	3,81	0,79
Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis*		
Švietimas	4,00	0,78
Sveikatos priežiūra	3,84	0,87
Sektorius, kuriame veikia įmonė		
Viešame	3,87	0,82
Privačiame	3,57	0,98
Laikas, dirbtas įmonėje		
1–2 metai	3,87	0,91
3 metai ir daugiau	3,80	0,73

*Palyginimas tarp kitų grupių neatliekamas dėl mažo šių grupių dydžio.

¹ Vertinama skalėje nuo 1 iki 5 (1 – „labai blogai“, 5 – „labai gerai“).

3.5. DALYKINIŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS

18 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje				
	Visiškai nesvarbus	Nesvarbus	Svarbus	Labai svarbus	N/N
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	5,6	6,5	48,6	39,3	-
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	3,7	8,4	49,5	38,3	-
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	5,6	19,6	44,9	29,0	0,9
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	5,6	17,8	36,4	39,3	0,9
Paimti, priimti ir ženklinti ėminių, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	35,5	13,1	29,9	21,5	-
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	22,4	23,4	26,2	28,0	-
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	5,6	14,0	34,6	44,9	0,9
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	7,5	16,8	36,4	38,3	0,9
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	14,0	15,9	42,1	27,1	0,9
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	3,7	16,8	32,7	46,7	-
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	5,6	16,8	34,6	42,1	0,9
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	8,4	12,1	36,4	43,0	-
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	0,9	8,4	43,0	47,7	-
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	-	4,7	38,3	57,0	-
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	1,9	11,2	40,2	46,7	-
Taikyti profesinės etikos principus	-	4,7	41,1	54,2	-
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius	3,7	6,5	43,0	46,7	-

aktus profesinėje veikloje					
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	-	4,7	32,7	62,6	-

19 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje				
	Neturėjo	Silpnas	Vidutinis	Stiprus	N/N
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	7,5	15,0	57,0	19,6	0,9
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	5,6	20,6	50,5	22,4	0,9
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	8,4	16,8	57,9	15,9	0,9
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	6,5	20,6	46,7	25,2	0,9
Paimti, priimti ir ženklinti ėminių, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	29,9	23,4	30,8	11,2	4,7
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	25,2	25,2	37,4	9,3	2,8
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	5,6	22,4	42,1	27,1	2,8
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	8,4	26,2	49,5	15,0	0,9
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	11,2	25,2	51,4	10,3	1,9
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	6,5	15,0	48,6	27,1	2,8
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	11,2	20,6	56,1	11,2	0,9
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	8,4	25,2	49,5	15,9	0,9
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	3,7	18,7	55,1	21,5	0,9
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	2,8	18,7	48,6	29,9	-
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	1,9	7,5	50,5	38,3	1,9
Taikyti profesinės etikos principus	2,8	16,8	40,2	40,2	-
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus	2,8	18,7	57,9	18,7	1,9

profesinėje veikloje					
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	0,9	5,6	43,9	49,5	-

20 lentelė. Kiti respondentų įvardinti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ir jų lygmens vertinimas

Kiti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai:	Gebėjimo svarba	Gebėjimo lygmuo
Mokymų vedimo, metodikos žinios ir gebėjimas jas taikyti praktikoje	Labai svarbus	Neturėjo
Pirmosios pagalbos teikimo įgūdžiai	Labai svarbus	Neturėjo
Moksliskai pagrįstos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo (pagal amžiaus grupes) žinios	Labai svarbus	Neturėjo
Sveikos gyvensenos žinios, mokymų vedimo metodika	Labai svarbus	Silpnas
Teisės aktų, susijusių su visuomenės sveikata, rengimas, įskaitant pagrindinius raštvedybos principus	Svarbus	Neturėjo
Gebėjimas savarankiškai atlikti imunoheostocheminius, genetinius, molekulinis tyrimus	Labai svarbus	Neturėjo
Profesinės rizikos vertinimo žinios	Svarbus	Silpnas

21 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai²	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje³		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje⁴	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	3,58	0,58	3,42	0,64
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	3,52	0,59	3,06	0,77
Taikyti profesinės etikos principus	3,50	0,59	3,18	0,81
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	3,37	0,68	2,93	0,80
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje	3,33	0,76	2,89	0,80
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	3,32	0,75	3,21	0,81
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	3,22	0,76	2,88	0,85

² Lentelėje gebėjimai išranguoti pagal svarbos vertinimą.

³ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

⁴ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje ³		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje ⁴	
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	3,22	0,86	2,91	0,97
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	3,21	0,80	2,87	0,85
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	3,20	0,89	2,85	0,98
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	3,14	0,94	2,71	0,87
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	3,11	0,94	2,65	0,86
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	3,10	0,89	2,89	0,89
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	3,07	0,93	2,69	0,86
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	2,95	0,89	2,79	0,84
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	2,83	0,99	2,57	0,89
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	2,60	1,12	2,25	1,03
Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	2,37	1,18	2,14	1,11

22 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁵	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	3,18	0,81	3,29	0,80
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	3,21	0,78	3,26	0,71

⁵ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai⁵	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	3,08	0,85	2,68	0,94
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	3,25	0,83	2,79	0,95
Paimti, priimti ir ženklinti ėminių, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	2,44	1,21	2,24	1,10
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	2,58	1,14	2,65	1,10
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	3,22	0,81	3,15	1,05
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	2,96	0,94	3,29	0,87
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	2,75	0,98	3,00	1,02
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	3,22	0,87	3,24	0,85
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	3,15	0,97	3,03	0,90
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	3,21	0,94	3,00	0,92
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	3,41	0,68	3,29	0,68
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	3,48	0,58	3,62	0,60
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	3,40	0,74	3,21	0,77
Taikyti profesinės etikos principus	3,60	0,52	3,26	0,67
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje	3,25	0,81	3,50	0,62
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	3,56	0,60	3,62	0,55

23 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmenis, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁶	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	2,75	0,85	3,12	0,81
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	2,81	0,89	3,03	0,76
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	2,73	0,84	2,94	0,85
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	2,85	0,86	2,97	0,97
Paimti, priimti ir ženklinti ėminių, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	2,14	1,17	2,15	0,99
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	2,22	1,06	2,32	0,98
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	2,79	0,97	2,97	0,10
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	2,56	0,87	2,97	0,80
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	2,49	0,88	2,74	0,90
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	2,75	1,01	3,24	0,78
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	2,62	0,86	2,74	0,86
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	2,71	0,90	2,71	0,80
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	2,82	0,82	3,15	0,70
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	3,05	0,74	3,06	0,85
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	3,10	0,88	3,47	0,56
Taikyti profesinės etikos principus	3,25	0,81	3,03	0,80
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius	2,81	0,86	3,06	0,65

⁶ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁶	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
aktus profesinėje veikloje				
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	3,44	0,65	3,38	0,65

24 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁷	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	2,91	1,02	3,40	0,50	3,16	0,92
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	2,82	1,01	3,32	0,52	3,34	0,78
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	2,55	0,96	3,26	0,68	2,82	0,98
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	2,86	1,04	3,21	0,81	3,11	0,91
Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	3,09	1,02	2,19	1,15	2,18	1,16
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą,	2,73	1,28	2,60	1,06	2,53	1,13

⁷ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁷	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
vertinti tyrimų rezultatus						
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	2,59	1,01	3,35	0,74	3,37	0,85
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	2,64	1,14	3,26	0,77	3,08	0,91
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	2,64	1,05	3,02	0,92	2,70	1,02
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	2,73	0,94	3,36	0,74	3,34	0,88
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	2,73	0,96	3,11	1,01	3,34	0,81
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	2,68	1,25	3,32	0,81	3,18	0,80
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	3,23	0,75	3,43	0,58	3,39	0,75
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	3,32	0,78	3,64	0,49	3,50	0,56
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	2,82	0,73	3,47	0,75	3,42	0,64
Taikyti profesinės etikos principus	3,50	0,51	3,57	0,58	3,39	0,64
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje	3,00	1,07	3,53	0,58	3,26	0,69

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁷	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	3,32	0,72	3,66	0,52	3,63	0,54

25 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	2,68	0,99	2,98	0,77	2,84	0,86
Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	2,64	1,00	2,91	0,83	2,97	0,79
Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	2,36	0,90	2,89	0,79	2,92	0,82
Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	2,77	1,11	2,85	0,88	3,00	0,77
Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	2,50	1,14	2,02	1,17	2,08	1,00
Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos,	2,36	1,22	2,19	0,97	2,26	1,00

⁸ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus						
Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	2,73	1,24	2,79	0,91	3,00	0,90
Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	2,36	1,05	2,70	0,75	2,87	0,84
Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	2,50	1,01	2,55	0,80	2,63	0,94
Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	2,41	1,05	2,96	0,93	3,13	0,88
Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	2,50	0,96	2,68	0,89	2,71	0,77
Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	2,55	1,01	2,77	0,91	2,74	0,72
Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	3,05	0,72	2,91	0,69	2,87	0,96
Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	3,05	1,05	3,00	0,72	3,13	0,66
Propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą	2,91	0,92	3,17	0,84	3,45	0,65
Taikyti profesinės etikos principus	2,95	0,90	3,21	0,78	3,26	0,79
Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės	2,68	0,84	2,96	0,81	2,92	0,78

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
norminius aktus profesinėje veikloje						
Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	3,27	0,70	3,47	0,69	3,45	0,55

3.6. BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS

26 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje				
	Visiškai nesvarbus	Nesvarbus	Svarbus	Labai svarbus	N/N
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	-	1,9	29,9	68,2	-
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	-	-	21,5	78,5	-
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	-	3,7	38,3	57,0	0,9
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	-	-	24,3	75,7	-
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	-	0,9	32,7	66,4	-
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	-	8,4	38,3	53,3	-
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	-	2,8	29,9	67,3	-
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	13,1	22,4	34,6	29,9	-
Gebėjimas mokytis	-	1,9	32,7	65,4	-
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	1,9	19,6	40,2	38,3	-
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	-	2,8	51,4	45,8	-
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	-	0,9	40,2	58,9	-
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	1,9	8,4	38,3	51,4	-
Gebėjimas spręsti problemas	-	0,9	31,8	67,3	-
Gebėjimas priimti sprendimus	-	-	34,6	65,4	-
Gebėjimas dirbti grupėje	-	4,7	27,1	68,2	-
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	-	0,9	36,4	62,6	-
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	0,9	3,7	43,9	51,4	-
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	-	2,8	34,6	62,6	-
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	-	20,6	44,9	34,6	-
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	7,5	25,2	39,3	28,0	-
Gebėjimas dirbti savarankiškai	-	-	30,8	69,2	-

Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	0,9	16,8	34,6	47,7	-
Dėmesys saugumui	-	15,0	44,9	40,2	-
Iniciatyvumas ir verslumas	0,9	10,3	43,9	43,9	0,9
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	-	1,9	46,7	51,4	-
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	-	-	25,2	74,8	-
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir priimtus įsipareigojimus	-	-	36,4	63,6	-
Įsipareigojimas saugoti aplinką	0,9	13,1	54,2	31,8	-
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	0,9	6,5	54,2	38,3	-
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	0,9	8,4	61,7	29,0	-

27 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje				
	Neturėjo	Silpnas	Vidutinis	Stiprus	N/N
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	-	9,3	50,5	40,2	-
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	0,9	12,1	44,9	42,1	-
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	0,9	16,8	46,7	35,5	-
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	1,9	17,8	49,5	29,9	0,9
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	-	12,1	43,9	43,9	-
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	-	16,8	48,6	33,6	0,9
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	0,9	2,8	43,9	52,3	-
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	9,3	22,4	42,1	21,5	4,7
Gebėjimas mokytis	-	5,6	42,1	52,3	-
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,8	15,9	50,5	30,8	-
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	-	7,5	49,5	43,0	-
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	-	15,0	47,7	37,4	-
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	2,8	15,0	54,2	28,0	-
Gebėjimas spręsti problemas	0,9	16,8	52,3	29,0	-
Gebėjimas priimti sprendimus	1,9	15,9	52,3	29,9	-
Gebėjimas dirbti grupėje	1,9	10,3	40,2	47,7	-
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	0,9	11,2	39,3	48,6	-
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,8	19,6	53,3	23,4	0,9
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	2,8	16,8	45,8	34,6	-
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	7,5	10,3	62,6	18,7	0,9
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	15,0	23,4	45,8	8,4	7,5
Gebėjimas dirbti savarankiškai	2,8	8,4	44,9	43,9	-

Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	4,7	33,6	47,7	13,1	0,9
Dėmesys saugumui	1,9	16,8	50,5	30,8	-
Iniciatyvumas ir verslumas	1,9	18,7	57,9	21,5	-
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	0,9	11,2	43,0	44,9	-
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	-	10,3	52,3	37,4	-
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	0,9	7,5	47,7	43,9	-
Įsipareigojimas saugoti aplinką	2,8	15,0	49,5	32,7	-
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	2,8	8,4	48,6	40,2	-
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	2,8	7,5	49,5	40,2	-

Kiti respondentų įvardinti bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai, kurie reikalingi profesinei veiklai:

- Gebėjimas derinti tai, ką sakai ir kaip elgiesi;
- Oratorystė;
- Strateginis planavimas, biudžeto formavimas;
- Bendradarbiavimas;
- Derybų menas;
- Duomenų analizė, tinkama jų interpretacija;
- Teisės aktų žinojimas;
- Įtaigumas, ekspresija;
- Vadybiniai sugebėjimai.

28 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmuens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ⁹	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje ¹⁰		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje ¹¹	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,79	0,41	3,28	0,71
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,76	0,43	3,06	0,80
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,75	0,44	3,27	0,64
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,69	0,46	3,30	0,74
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,66	0,51	3,31	0,64
Gebėjimas spręsti problemas	3,66	0,49	3,11	0,70
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,65	0,50	3,32	0,68
Gebėjimas priimti sprendimus	3,65	0,48	3,10	0,73

⁹ Lentelėje gebėjimai išranguoti pagal svarbos vertinimą.

¹⁰ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

¹¹ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ⁹	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje ¹⁰		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje ¹¹	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,64	0,54	3,48	0,60
Gebėjimas mokytis	3,64	0,52	3,47	0,60
Gebėjimas dirbti grupėje	3,64	0,57	3,34	0,74
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,64	0,48	3,35	0,66
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,62	0,51	3,36	0,72
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,60	0,55	3,12	0,79
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,58	0,51	3,22	0,69
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,50	0,66	3,17	0,73
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,50	0,54	3,32	0,71
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,46	0,62	2,95	0,79
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,45	0,65	3,14	0,76
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,43	0,55	3,36	0,62
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,39	0,72	3,07	0,74
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,30	0,63	3,26	0,73
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,29	0,78	2,67	0,80
Iniciatyvumas ir verslumas	3,29	0,76	2,99	0,69
Dėmesys saugumui	3,25	0,70	3,10	0,74
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,19	0,62	3,27	0,72
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,17	0,68	3,12	0,76
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	3,15	0,80	3,09	0,76
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,14	0,73	2,91	0,82
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,88	0,91	2,33	1,07
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,81	1,01	2,66	1,06

29 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹²	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,63	0,51	3,74	0,51
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,84	0,37	3,68	0,47
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,53	0,69	3,44	0,61

¹² Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,79	0,41	3,68	0,47
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,68	0,47	3,59	0,56
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,38	0,68	3,59	0,56
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,60	0,57	3,74	0,45
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,74	1,03	2,97	0,97
Gebėjimas mokytis	3,67	0,50	3,56	0,56
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	3,18	0,75	3,09	0,90
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,44	0,53	3,41	0,61
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,59	0,50	3,56	0,56
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,34	0,69	3,50	0,79
Gebėjimas spręsti problemas	3,67	0,47	3,65	0,54
Gebėjimas priimti sprendimus	3,63	0,49	3,71	0,46
Gebėjimas dirbti grupėje	3,74	0,44	3,41	0,74
Tarpasmeniniai bendravimo įgūdžiai	3,66	0,48	3,53	0,56
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,48	0,56	3,41	0,74
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,68	0,50	3,41	0,61
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,19	0,68	3,03	0,83
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,88	0,91	2,88	0,91
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,70	0,46	3,68	0,47
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,33	0,75	3,21	0,84
Dėmesys saugumui	3,32	0,66	3,12	0,77
Iniciatyvumas ir verslumas	3,47	0,60	2,91	0,93
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,55	0,50	3,38	0,60
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,78	0,42	3,68	0,47
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,60	0,49	3,71	0,46
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,23	0,59	3,03	0,83
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,34	0,53	3,21	0,81
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,21	0,55	3,15	0,74

30 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmenys, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹³	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,36	0,63	3,21	0,64

¹³ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,19	0,72	3,47	0,66
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,23	0,74	3,03	0,72
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,04	0,86	3,09	0,67
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,44	0,65	3,06	0,69
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,15	0,78	3,12	0,73
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,52	0,56	3,38	0,70
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,55	1,12	2,91	0,90
Gebėjimas mokytis	3,49	0,56	3,41	0,90
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	3,11	0,70	3,06	0,89
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,36	0,61	3,35	0,65
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,32	0,68	3,03	0,67
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,11	0,76	3,00	0,70
Gebėjimas spręsti problemas	3,12	0,73	3,09	0,67
Gebėjimas priimti sprendimus	3,15	0,72	3,00	0,74
Gebėjimas dirbti grupėje	3,38	0,72	3,24	0,78
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,42	0,69	3,21	0,77
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,96	0,82	2,94	0,74
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,22	0,77	2,91	0,79
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	2,99	0,82	2,74	0,79
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,29	1,15	2,41	0,89
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,23	0,79	3,44	0,61
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	2,71	0,87	2,59	0,61
Dėmesys saugumui	3,19	0,72	2,91	0,75
Iniciatyvumas ir verslumas	3,10	0,67	2,76	0,70
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,37	0,72	3,21	0,69
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,29	0,68	3,24	0,55
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir priimtus įsipareigojimus	3,33	0,69	3,38	0,60
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,22	0,73	2,91	0,79
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,41	0,60	2,94	0,89
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,41	0,60	2,97	0,87

31 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁴	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,50	0,51	3,68	0,56	3,74	0,45
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,68	0,48	3,83	0,38	3,79	0,41
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,41	0,59	3,55	0,77	3,50	0,56
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,73	0,46	3,81	0,40	3,71	0,46
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,59	0,50	3,68	0,52	3,66	0,48
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,50	0,67	3,38	0,68	3,50	0,60
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,54	0,67	3,66	0,52	3,68	0,47
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,68	0,84	2,85	1,04	2,84	1,08
Gebėjimas mokytis	3,50	0,51	3,64	0,57	3,71	0,46
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,86	0,89	3,30	0,72	3,13	0,81
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,36	0,58	3,49	0,55	3,39	0,55
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,59	0,50	3,60	0,54	3,55	0,50
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,00	0,87	3,51	0,69	3,47	0,60
Gebėjimas spręsti problemas	3,59	0,50	3,77	0,48	3,58	0,50
Gebėjimas priimti sprendimus	3,55	0,51	3,72	0,45	3,63	0,49
Gebėjimas dirbti grupėje	3,59	0,50	3,74	0,53	3,53	0,65
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,50	0,51	3,79	0,46	3,47	0,51
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,36	0,58	3,53	0,69	3,42	0,55

¹⁴ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁴	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,64	0,49	3,68	0,52	3,47	0,60
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	2,95	0,79	3,23	0,76	3,13	0,66
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,68	1,09	2,96	0,83	2,89	0,89
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,68	0,48	3,72	0,45	3,66	0,48
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,09	0,87	3,38	0,74	3,29	0,77
Dėmesys saugumui	3,41	0,67	3,30	0,69	3,11	0,73
Iniciatyvumas ir verslumas	3,18	0,59	3,45	0,75	3,16	0,86
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai išsipareigojimai)	3,36	0,49	3,53	0,55	3,53	0,56
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,77	0,43	3,77	0,43	3,71	0,46
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus išsipareigojimus	3,50	0,51	3,68	0,47	3,66	0,48
Išsipareigojimas saugoti aplinką	3,18	0,67	3,28	0,62	3,03	0,75
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,50	0,51	3,28	0,62	3,21	0,70
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,18	0,59	3,23	0,60	3,13	0,66

32 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas pagal studijų programas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁵	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,32	0,57	3,30	0,62	3,32	0,70
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,27	0,55	3,30	0,81	3,26	0,69
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	2,95	0,79	3,21	0,75	3,24	0,68

¹⁵ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai¹⁵	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,14	0,77	3,04	0,88	3,03	0,72
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,23	0,69	3,36	0,70	3,32	0,66
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,14	0,47	3,04	0,91	3,26	0,69
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,41	0,50	3,47	0,69	3,53	0,56
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,73	0,98	2,55	1,06	2,76	1,13
Gebėjimas mokytis	3,36	0,58	3,51	0,59	3,47	0,65
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,95	0,72	3,11	0,79	3,16	0,75
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,27	0,55	3,30	0,62	3,47	0,65
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,36	0,58	3,13	0,74	3,26	0,69
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,09	0,68	3,02	0,71	3,13	0,81
Gebėjimas spręsti problemas	3,27	0,63	3,13	0,71	3,00	0,74
Gebėjimas priimti sprendimus	3,05	0,72	3,17	0,67	3,05	0,80
Gebėjimas dirbti grupėje	3,36	0,58	3,30	0,78	3,37	0,79
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,41	0,59	3,34	0,79	3,34	0,71
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,86	0,89	3,02	0,77	2,92	0,78
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,18	0,85	3,13	0,80	3,08	0,75
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	2,77	0,87	2,94	0,87	2,95	0,73
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,18	1,22	2,45	1,06	2,26	1,00
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,18	0,73	3,36	0,70	3,29	0,80
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	2,73	0,88	2,62	0,74	2,71	0,84
Dėmesys saugumui	3,23	0,69	3,09	0,78	3,05	0,73
Iniciatyvumas ir verslumas	3,05	0,65	3,04	0,78	2,89	0,61
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai išipareigojimai)	3,27	0,70	3,30	0,75	3,37	0,67
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,27	0,63	3,23	0,63	3,32	0,66

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai¹⁵	Profesinio bakalauro		Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,14	0,71	3,38	0,64	3,42	0,64
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,18	0,66	3,06	0,76	3,16	0,82
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,32	0,57	3,28	0,71	3,21	0,84
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,32	0,65	3,28	0,65	3,24	0,85

4. PROFESINIO LAUKO TYRIMO KOKYBINĖ DALIS

4.1. FOKUSUOTŲ DISKUSIJŲ GRUPIŲ SU ABSOLVENTAIS DUOMENŲ ANALIZĖ

4.1.1. Informacija apie fokusuotų diskusijų grupes

Profesinio lauko tyrimo metu atliktos dvi fokusuotų diskusijų grupės su visuomenės sveikatos specialistais – septyniais Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto profesinio bakalauro ir keturiais Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto magistrantūros programų absolventais, studijas baigusiais 2005–2010 metais. Profesinio bakalauro studijų programą 2008 m. baigė trys, o 2009 m. bei 2010 m. – po du absolventus. Magistrantūros studijų programą 2005 m. ir 2008 m. baigė po vieną, 2010 m. – du absolventai.

Profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį įgiję Vilniaus kolegijos absolventai dirba privačioje įstaigoje, atliekančioje medicinos tyrimus, Respublikinėje tuberkuliozės ir infekcinių ligų universitetinėje ligoninėje, Vilniaus universiteto Onkologijos institute bei Valstybiniame patologijos centre. Magistro kvalifikacinį laipsnį įgiję Vilniaus universiteto absolventai dirba Narkotikų kontrolės departamente, Vilniaus visuomenės sveikatos centre bei Vilniaus universitete. Dalis specialistų studijuoja doktorantūroje

Fokusuotų diskusijų grupės vyko 2010 m. rugsėjo 21 ir 23 d. Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete. Jas moderavo tyrėjas iš Vilniaus Universiteto Sociologijos katedros.

Diskusijos vidutiniškai trūko 1,5 val.

Pagrindiniai klausimai, aptarti diskusijų su visuomenės sveikatos absolventais metu:

- pasirengimas darbui;
- darbdavių lūkesčiai visuomenės sveikatos absolventų atžvilgiu;
- darbo vietoje įgyti įgūdžiai ir žinios;
- trūkstamos žinios ir įgūdžiai;
- pasiūlymai visuomenės sveikatos studijų atnaujinimui;
- dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašų aptarimas.

Ataskaitoje atskirai pateikiami visuomenės sveikatos profesinio bakalauro ir magistrantūros studijas baigusiu absolventų fokusuotų diskusijų grupių metu aptartų klausimų apibendrinimai, kurie iliustruojami absolventų citatomis (pateikiama kabutėse *pasviruoju šriftu*).

4.1.2. Fokusuotų diskusijų grupių duomenų analizė

PROFESINIO BAKALAURO STUDIJŲ ABSOLVENTAI

Pa(si)rengimas profesinei veiklai

Visi fokusuotų diskusijų grupės dalyviai vieningai sutarė, kad studijų metu įgytų teorinių žinių visiškai pakako pradėti dirbti, tačiau trūko praktikos, techninio darbo įgūdžių, kadangi kiekvienoje laboratorijoje yra sava specifika, metodika.

Tyrime dalyvavę Vilniaus kolegijos absolventai taip pat teigė, kad mokslo įstaigose ne visada gali būti pateiktos pačios naujausios žinios, nes medicinos (ypač laboratorijos) normos, darbo priemonės yra dinamiškos, dažnai keičiasi. Todėl, pradėję dirbti konkrečiose sveikatos priežiūros įstaigose, diskutantai jautė žinių ir įgūdžių trūkumą, susijusi su konkrečiomis medicinos normomis ir naujais regentais, tačiau juos palaipsniui įgijo darbe.

Diskutantai teigiamai įvertino studijuotą studijų programą, kuri, anot jų, suteikia pagrindus tolesniam domėjimuisi ir profesiniam tobulėjimui.

Diskutantai vieningai teigė, kad per tris studijų metus išmokstama mokytis, nes trys metai yra per trumpas laiko tarpas įgyti visapusiškų žinių, baigta studijų programa yra skirta specialybės pagrindų įgijimui. Absolventai profesines žinias kaupia darbo rinkoje, konkrečioje darbo vietoje.

Darbdavių reikalavimai absolventams

Pasak tyrimo dalyvavusių visuomenės sveikatos specialistų, darbdaviai, priimdami į konkretų darbą, tikisi darbo patirties, praktinių darbo įgūdžių. Dauguma dalyvių pastebėjo, kad didelis privalumas – absolvento noras mokytis, greitas informacijos apdorojimas ir jos taikymas, asmeninės savybės (pavyzdžiui, kruopštumas, sąžiningumas, atsakomybė), kurios gali lemti darbdavių apsisprendimą įdarbinti ką tik baigusį studijas specialistą.

Domėjimosi darbu ir aktyvumo svarba darbdaviams rodo ir tai, kad pasak diskutantų, darbdaviai patys kreipiasi į aukštąsias mokyklas, ieškodami aktyvių studentų ir siūlydami jiems darbo vietą

Darbo vietoje įgyjamos kompetencijos

Vilniaus kolegijos visuomenės sveikatos absolventų teigimu, darbo vietoje įgyjamos ir teorinės žinios, ir praktiniai įgūdžiai iš specifinės srities konkrečioje sveikatos priežiūros įstaigoje ar įmonėje. Aukštoji mokykla suteikė reikiamų žinių pagrindus, o specifinių žinių įgyjama darbo vietoje („*Keičiasi aparatūra, keičiasi darbo specifika*“). Diskusijos dalyviai pažymėjo, kad keičiantis darbo vietai, kistų ir darbo specifika, tektų iš naujo mokytis specifinių dalykų.

Darbo vietoje susipažįstama su skirtingais darbo metodais ir priemonėmis. Viena absolventė teigė, kad darbe išmokstama ir visiškai naujų dalykų, pavyzdžiui, lotynų kalbos.

Dalykinių kompetencijų sąrašo ir darbdavių apklausos rezultatų vertinimas

Aptardami dalykinių kompetencijų sąrašą, visi fokusuotų diskusijų grupės dalyviai, remdamiesi dabartinės darbinės veiklos patirtimi, kaip svarbiausias dalykines kompetencijas išskyrė šias:

- Nr.5 *Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui;*
- Nr.18 *Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste („Daug programų, protokolų, ir tie, kurie nemoka naudotis informacinėmis technologijomis, nebegali dirbti su tam tikrom programom“);*

Kitos dalykinės kompetencijos, svarbios visuomenės sveikatos specialisto darbinėje veikloje:

- Nr.10 *Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą;*
- Nr.11 *Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę;*
- Nr.13 *Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje;*
- Nr.14 *Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose;*

Mažiau visuomenės sveikatos specialisto darbinėje veikloje svarbios dalykinės kompetencijos:

- Nr.1 *Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės bei atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus;*
- Nr.6 *Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus;*
- Nr.12 *Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą;*

pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje.

Darbdavių apklausos metu (žr. 3 sk.) ir absolventų diskusijos metu pagal svarbą išskirtos dalykinės kompetencijos iš dalies skiriasi. Pavyzdžiui, absolventų išskirtą kaip svarbiausią kompetenciją – Nr. 18 *Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui* - darbdaviai įvardijo kaip mažiausiai reikšmingą.

Pažymėtina, kad fokusuotų diskusijų grupės dalyviai dalykinių kompetencijų svarbą vertino atsižvelgdami į savo darbinės veiklos specifiką (t.y., laboratorinės, radiologinės diagnostikos ir kt.).

Bendrųjų kompetencijų sąrašo ir darbdavių apklausos rezultatų aptarimas

Vilniaus kolegijos sveikatos priežiūros specialistai vieningai jų darbui svarbiausiomis įvardijo šias bendrąsias kompetencijas:

- Nr.2 *gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje;*
- Nr.6 *Gebėjimas bendrauti užsienio kalba;*
- Nr.10 *Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti.*
- Nr.14 *Gebėjimas spręsti problemas;*
- Nr.22 *Gebėjimas dirbti savarankiškai;*

Kitos bendrosios kompetencijos, svarbios visuomenės sveikatos specialisto darbinėje veikloje:

- Nr.4 *Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas;*
- Nr.7 *Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai;*
- Nr.12 *Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų;*
- Nr.15 *Gebėjimas priimti sprendimus;*
- Nr.16 *Gebėjimas dirbti grupėje;*
- Nr.24 *Dėmesys saugumui;*
- Nr.27 *Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę;*

Mažiau visuomenės sveikatos specialisto darbinėje veikloje svarbios bendrosios kompetencijos:

- Nr.1 *Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti, sisteminti informaciją;*
- Nr.3 *Gebėjimas organizuoti ir planuoti;*
- Nr.5 *Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba;*
- Nr.9 *Gebėjimas mokytis;*
- Nr.11 *Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas;*
- Nr.19 *Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai;*
- Nr.28 *Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus;*

Studiju metu atliktos praktikos vertinimas

Diskusijoje dalyvavusių Vilniaus kolegijos sveikatos priežiūros absolventų teigimu, studijų metu praktinių įgūdžių įgijimas priklauso nuo praktikos institucijos - sveikatos priežiūros įstaigos ar įmonės požiūrio į studentus ir jų įtraukimo į bendrą personalo darbą. Atsižvelgiant į tai, kaip absolventai buvo įtraukiami į darbinį procesą, jų praktinių įgūdžių lavinimą galima santykinai suskirstyti į tris kategorijas: pirmoji jų – šiame studijų etape nebuvo įgyti praktiniai įgūdžiai, antroji – daugiau įgyta teorinių žinių (absolventai susipažino su darbo pobūdžiu, teoriniu darbo apibūdinimu); trečia - buvo įgyta praktinių profesinės veiklos įgūdžių, kuomet studentui leidžiama dirbti kartu su įstaigos ar įmonės darbuotojais, įgyti teorinių žinių, praktinių įgūdžių.

Siūlymai profesinio bakalauro studijų programos atnaujinimui

Tyrime dalyvavusių Vilniaus kolegijos sveikatos priežiūros programų absolventų nuomone, studijų programa yra išsami, o įgytų žinių ir kompetencijų lygmuo priklauso nuo studentų „<...> *noro mokytis dėl savęs, o ne dėl diplomo*“.

Diskutuodami apie studijų programos tobulinimą, profesinio bakalauro laipsnį turintys visuomenės sveikatos specialistai įvardija šiuos pasiūlymus:

- ilginti studijų trukmę (pavyzdžiui, nuo 3 iki 5 metų);
- studijų krypties pasirinkimą perkelti iš paskutiniojo pusmečio į, pavyzdžiui, antrą kursą, taip studentai galėtų labiau įsigilinti į pasirinktą studijų kryptį („<...> *per metus laiko, kai rašai darbą, turi įsigilinti į savo pasirinktą studijų kryptį. Gal tą „išsišakojimą“ padaryti antrame kurse, kad gerai įsitvirtintum toje srityje, kuri tau patinka, kurioje tau sekasi, pavyzdžiui, imunologijoje*“ (citata)). Pažymėtina, kad dalis absolventų prieštaravo šiam siūlymui argumentuodami tuo, kad tuo atveju studentai netektų galimybės susipažinti su visomis kolegijos siūlomomis studijų kryptimis („<...> *ar mes visi čia esantys, studijuodami antrame kurse, tikrai žinojome, kad norime būti, pavyzdžiui, tik biochemijoje arba tik imunologijoje*“, „*Kaip tik norėjosi viską pabandyti*“).
- aptardami bendrąsias sveikatos priežiūros specialisto kompetencijas, absolventi siūlė daugiau dėmesio skirti psichologinėms žinioms („<...> *darbuotojo pasirengimą pranešti žinią pacientui*“), užsienio kalbų įgūdžių lavinimui, reikalingų bendravimui su pacientais; seminarams; naujų įrenginių, programų ar reagentų valdymui.

Tyrime dalyvavę Vilniaus kolegijos absolventai pageidautų tęstinių profesinių studijų (anot jų, tokių studijų kaina šiuo metu yra labai didelė), nes jaučia poreikį toliau mokytis („*Tie trys metai prabėga greitai, o dar toks amžius, kai nori gauti žinių*“). Diskutantai teigia, kad užsienio universitetuose studijuojama du ar tris metus, tuo tarpu Lietuvoje jie pasigenda perspektyvos toliau tobulėti kaip specialistui, tobulinti profesinę kvalifikaciją, siekti karjeros. Pasak diskutantų, neužtenka vien tobulinimosi kursų, kolegijų absolventai pageidautų podiplominių studijų, siektų gauti aukštąjį išsilavinimą („*Daugumoje darboviečių darbuotojas, turėdamas profesinį bakalaurą, gauna mažesnę atlyginimą nei darbuotojas, turintis bakalaurą*“, „<...> *nors patirties jis (su universitetiniu išsilavinimu) turi mažiau nei su profesiniu išsilavinimu*“, „<...> *kadangi kolegijos labiau ruošia praktikus, o universitetai – teorijos*“). Taip pat absolventai yra suinteresuoti dirbdami tobulinti kvalifikaciją.

MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ ABSOLVENTAI

Pa(si)rengimas profesinei veiklai

Visi absolventai pradėjo dirbti studijų metu (įskaitant ir bakalauro studijų pakopą). Absolventų nuomone, Vilniaus universitete įgytų žinių pradėjus darbinę veiklą pakako, tačiau specifinės atskiros srities praktinės žinios yra labai reikšmingos ir įgyjamos darbo vietoje, todėl pakeitus darbovietę tenka mokytis naujų dalykų.

Teorinis pasirengimas priklauso nuo visuomenės sveikatos srities, kurioje dirba specialistai, tačiau diskusijos dalyvių vertinamas kaip naudingas ir pasitarnavęs jų darbinėje veikloje.

Dėl specialybės naujumo, specialistų (įskaitant siaurų, specifinių sričių, pvz., sportininkų mityba) poreikio darbo rinkoje, pradedantiems dirbti jauniems visuomenės sveikatos specialistams tenka patiems kurti darbo metodus, modelį, įgyvendinimo mechanizmus, vadovaujantis aukštojoje mokyklose įgytomis teorinėmis ir praktinėmis žiniomis - pavyzdžiui, šiame kontekste minėti studijų metu įgyti strateginio mąstymo įgūdžiai).

Darbdavių reikalavimai absolventams

Aptariant darbdavių lūkesčius visuomenės sveikatos specialistų atžvilgiu, pirmiausia absolventai nurodė, kad darbdaviams svarbus išsilavinimas, įgytas magistro kvalifikacinis laipsnis. Diskusijos metu minėta, kad darbdaviai linkę reikalauti, kad darbuotojas įgytų magistro kvalifikaciją (pavyzdžiui, bakalauro kvalifikacinį laipsnį turintis priimamas su sąlyga, kad tęs magistrantūros studijas), nors atliekamą darbą, absolvento nuomone, gali dirbti ir bakalauro kvalifikaciją turintis žmogus. Kitais atvejais, darbdavys tikisi tiesiog greito specifinių įstaigos esamų darbo mechanizmų įvaldymo, nekreipdamas ypatingo dėmesio į įgytas žinias.

Priimant į darbą svarbiomis darbdavių laikytos anglų kalbos žinios, darbuotojo gebėjimai naudotis tam tikromis kompiuterinėmis programomis, epidemiologijos žinių lygis. Darbui atlikti reikalingi ir komandinio darbo įgūdžiai, kitos bendrosios kompetencijos, nes vien dalykinių kompetencijų neužtenka, norint sėkmingai dirbti kolektyve.

Diskusijoje dalyviai, kalbėdami apie darbdavių lūkesčius, taip pat aptarė studijų pakopų skirtumus. Absolventų nuomone, profesinė mokykla paruošia konkrečiai, siaurai sričiai. Bakalauro kvalifikacinio laipsnio užtenka specialisto darbui, kur darbai konkretūs, procedūros yra standartinės ir keičiasi retai. Magistro kvalifikacinis laipsnis reikalingas moksliniam darbui, kur darbas reikalauja daugiau savarankiškumo kūrybiškumo, reikalingas „<...> ryšių ir santykių suvokimas, priežasčių aiškinimas“.

Darbo vietoje įgyjamos kompetencijos

Darbo vietoje įgyjama specializacija pagal specifinę įstaigos veiklos sritį – tai ir teorija, ir praktinės žinios. Universitete vykdomų praktikų metu susipažįstama su atskirų įstaigų specifine veikla ir jų struktūra.

Taip pat paminėtas teisinių žinių trūkumas studijų programoje, jos yra reikalingos ir įgyjamos darbo vietoje: „*Gavus magistro laipsnį teisės žinių yra minimumas ir jas tu įgauni dirbdamas*“.

Magistrantūros studijų programos vertinimas

Fokusuotų diskusijų grupės dalyviai sveikatos priežiūros specialistų paruošimą Vilniaus universiteto Medicinos fakultete vertina teigiamai. Magistrų teigimu, pasitenkinimas studijomis priklauso nuo žmogaus motyvacijos – norėjusieji studijuoti šį dalyką, dirbti šį darbą yra patenkinti studijų kokybe.

Dalyvių nuomone, studijų programa buvo „teigiamai perpildyta“, t.y. studijų programa plati ir studijų metu reikia mokytis įvairių dalykų. Visuomenės sveikata pakankamai platus mokslas, tad šios srities specialistas turėtų turėti plačias žinias (anatomijos, fiziologijos, biochemijos, ir t.t.), jis negali būti siauros srities specialistas, nežinodamas kitų mokslų.

Mokslinė veikla užsiimančių visuomenės sveikatos specialistų nuomone, universitetas turi teikti platų išsilavinimą, o ne konkrečias žinias: „*Nebūtina mintinai mokėti teisės aktą, bet suprasti kam jis yra, kodėl aktai keičiasi*“. Konkrečiai darbovietai reikalingos žinios neturi būti ugdomos universitete. Kiekvienoje darbovietėje yra kursai, kur gali būti ugdomos specifinės, darbo vietai reikalingos kompetencijos.

Nors akcentuojamas didelis mokymosi krūvis studijų metu, tačiau jis pripažįstamas reikalingu ir svarbiu darbinei veiklai („*Aš nežinau, ką be to [dalyko] daryčiau*“, „*Aš gavau daug, aš mokiausi daug*“). Magistrų teigimu, studijuojant visuomenės sveikatą negali gauti diplomo už „<...> paskaitų nelankymą ir nusirašymą“.

Aptariant skirtingų studijų pakopų programas, visuomenės sveikatos magistrams buvo sunku aptarti kiekvieną programą atskirai, pabrėžtas ne kartą diskusijos metu įvardytas neaiškus skirtumas tarp bakalauro ir magistrantūros studijų pakopų. Daugumos diskutantų nuomone, magistrantūros studijose studijuojama „iš inercijos“, jos kaip „privalomos“: „*Mes baigėm, gavom diplomą ir sekančią savaitę bėgam priduoti [darbdaviui], nes būtina reikia gauti magistro laipsnį, kad galėčiau dirbti*“. Svarstydami studijų galimybes, visuomenės sveikatos magistrai įvardija keletą galimybių dėl studijų tęstinumo: baigus bakalauro studijas, įsidarbinti ir supratęs, kokių žinių

trūksta, tęsti studijas magistrantūroje (galbūt kito dalyko, pavyzdžiui, teisės) arba tęsti studijas magistrantūroje iš karto po bakalauro studijų.

Diskusijų metu visuomenės sveikatos magistrai atkreipė dėmesį, kad dalį visuomenės sveikatos paslaugų galėtų atlikti privačios įmonės (verslas). Jei valstybė dalį visuomenės sveikatos kontrolės srities perleistų privačiai vadybai, pasak diskutantų, padidėtų konkurencija, kuri padidintų atlyginimus ir tuo pačiu pasitenkinimą darbu. Tačiau visais atvejais visuomenės sveikatos magistrai teigia, kad visuomenės sveikata yra brangi viešoji paslauga - „*Visuomenės sveikata – turtingų valstybių privilegija*“.

Siūlymai magistrantūros studijų programos atnaujinimui

Diskusijų dalyviams buvo sunku įvardyti siūlymus visuomenės sveikatos studijų programai tobulinti. Absolventai pabrėžė, kad studijų programą jie vertina teigiamai. Studijų metu reikalingos kompetencijos daugiau ar mažiau ugdomos ir, kai kuriais atvejais, ugdoma daugiau kompetencijų nei paminėta sąraše (pavyzdžiui, dėstomas dalykas, skirtas parazitologijai).

- Pasak absolventų, visuomenės sveikatos specialistui neužtenka specializuotis siauroje srityje, reikalingos platesnės žinios. Studijų metu įgytos biochemijos, fiziologijos, anatomijos žinios – vienos reikalingiausių dirbant, todėl universitete joms gali būti skiriama daugiau dėmesio.
- Diskusijos dalyviai pabrėžė, kad visuomenės sveikatos studijų programoje teisės, vadybos, ekonomikos dalykų turi būti mokoma taip pat, kaip ir biochemijos ir kt. bazinių žinių.
- Visuomenės sveikatos studijų programos absolventai teigė, kad Universitete įgijo pakankamai vadybos žinių, kurias pritaiko darbe, tačiau jaučiamas administravimo žinių trūkumas.
- Dalis diskusijos dalyvių mano, kad svarbios yra ir visuomenės sveikatos ekonomikos žinios, todėl jos turi būti suteikiamos studijų metu, kita dalis su tuo nesutinka (vienų ar kitų dalykų svarbos akcentavimas priklauso nuo absolventų darbo vietos specializacijos).

Dalykinių kompetencijų sąrašo ir darbdavių apklausos rezultatų vertinimas

Aptardami dalykinių visuomenės sveikatos specialisto kompetencijų sąrašą, diskusijos dalyviai svarbiausiomis įvardijo šias kompetencijas:

- Nr.13 *Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje;*
- Nr. 2 *Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą.*

Pasak diskusijos dalyvių, svarbiausia visuomenės sveikatos specialisto darbe yra sveikatos politika (atitinka kompetencijas Nr. 17 (*Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos norminius aktus profesinėje veikloje*) ir Nr. 8 (*Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką*)): „<...> *svarbiausias dalykas yra politika, nes tai yra taisyklės*“. Pabrėžta, kad dabar sveikatos politika yra orientuota į mediciną, vieno asmens sveikatos priežiūrą, o tai neatitinka sveikatos, kaip žmogaus gerovės, koncepcijos.

Taip pat svarbiomis įvardintos šios kompetencijos:

- Nr. 1 *Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės bei atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus;*
- *vertinti visuomenės sveikatos rodiklius;*

- Nr. 4 *Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus, propaguoti sveiką gyvenseną, ugdyti visuomenės sveikatą.*
- Nr. 10 *Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą;*
- Nr. 11 *Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę;*

Diskusijos dalyviai teigė, kad nėra paprasta išskirti vienos ar kitos kompetencijos svarbą, nes svarbios jos visos. Kiekviename konkrečiame darbe skirtingos kompetencijos yra prioritetinės. Pavyzdžiui, visuomenės sveikatos sauga, dirbant visuomenės sveikatos centre nėra labai svarbu, nes tuo užsiima darbo inspekcija.

Mažiau svarbiomis įvardintos šios kompetencijos: Nr. 5 (*Paimti, priimti ir ženklinti bandinius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui*) („<...> tai kolegijos lygmuo“). Mažiau dėmesio vienas tiriamasis skirtų kompetencijai Nr. 16 (*Taikyti profesinės etikos principus*), nes pasak jo, jie skirtingi kiekvienoje darbovietėje.

Apibendrinant diskusijos metu visuomenės sveikatos magistrų išsakytas nuomones apie kompetencijų svarbą, galima teigti, kad iš esmės absolventų nuomonė sutampa su darbdavių apklausos rezultatais.

Bendrųjų kompetencijų sąrašo ir darbdavių apklausos rezultatų vertinimas

Visuomenės sveikatos magistrai jų darbui svarbiausiomis įvardijo šias bendrąsias kompetencijas:

- Nr.2 *Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje;*
- Nr.8 *Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus.*

Magistrų nuomone, svarbios yra ir šios kompetencijos:

- Nr.1 *Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti, sisteminti informaciją;*
- Nr.3 *Gebėjimas organizuoti ir planuoti;*
- Nr.4 *Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas;*
- Nr.10 *Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti;*
- Nr.14 *Gebėjimas spręsti problemas;*
- Nr.15 *Gebėjimas priimti sprendimus;*
- Nr.16 *Gebėjimas dirbti grupėje;*
- Nr.22 *Gebėjimas dirbti savarankiškai;*
- Nr.23 *Gebėjimas rengti ir valdyti projektus.*

Taip pat išreikšta nuomonė, kad svarbios kone visos bendrųjų kompetencijų sąrašo įvardytos kompetencijos.

4.2. DALINIŲ STRUKTŪRUOTŲ INTERVIU SU DARBDAVIAIS DUOMENŲ ANALIZĖ

4.2.1. Informacija apie interviu

Interviu atlikti 2010 m. lapkričio mėn. su trimis visuomenės sveikatos srities darbdaviais, dirbančiais visuomenės sveikatos centruose, dalinai struktūruoto interviu metodu.

Interviu metu buvo prašoma įvertinti aukštosiose mokyklose įgytą visuomenės sveikatos specialistų (profesinio bakalauro/bakalauro/magistrantūros studijų programų absolventų) pasirengimą darbo rinkai, įvertinti dalykinių bei bendrųjų kompetencijų sąrašą, sudarytą remiantis dokumentų analize ir Tuning ekspertų bei tyrėjų-dalykininkų rekomendacijomis bei įvertintą darbdavių kiekybinėje apklausoje, išreikšti savo nuomonę apie darbdavių kiekybiniame tyrime pagal svarbą išranguotų dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašą, pateikti pasiūlymų, kaip atnaujinti studijų programas.

Kiekvienas interviu truko apie 1 - 2 val.

Ataskaitoje pateikiami apibendrinti interviu metu aptartų klausimų atsakymai, kurie iliustruojami informanto citatomis (pateikiama kabutėse *pasviruoju šriftu*).

4.2.2. Bendros pastabos dėl kompetencijų sąrašų

Dalykinių kompetencijų sąrašas vertinamas teigiamai, jis yra pakankamai išsamus, apima pagrindines visuomenės sveikatos specialisto veiklos sritis, tačiau pastebima, kad kompetencijos yra nelygiavertės: vienos labai plačios (Nr.1 *Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus*)), kitos labai siauros (Nr.5 *Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui*).

Ekspertai teigė, kad kai kurių kompetencijų universitetas negali išugdyti, kadangi tam reikalingos praktinės žinios, įgaunamos dirbant skirtingose srityse. Šioje vietoje ypač atkreiptas dėmesys į kompetenciją Nr. 8 *Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką*.

Dalis kompetencijų dubliuoja viena kitą, persipina.

Ekspertų kritiškai vertintas pagal kiekybinio tyrimo rezultatus išranguotas kompetencijų sąrašas. Jų nuomone, aukštesnis prioritetas turėtų būti teikiamas toms kompetencijoms, kurios priskiriamos būtent visuomenės sveikatos specialistui: *Paimti mėginius gali ir chemikai, ir biologai, ir toksikologai; sveiką gyvenimą ugdyti gali ir pedagogai, ir psichologai, ir sociologai, o rizikos veiksnių identifikavimas, poveikio nustatymas sveikatai, kontrolės būdai – čia būtent visuomenės sveikatos specialistų sritis*“ (1 ekspertas).

Kompetenciją Nr. 16 *Taikyti profesinės etikos principu* siūloma kelti prie bendrųjų kompetencijų sąrašo, kadangi „<...> nėra kažkokios specifinės visuomenės sveikatos etikos. Tik bendroji, valstybės tarnautojų etika“ (2 ekspertas).

4.2.3. Dalykinių kompetencijų vertinimas

Interviu metu ekspertų buvo prašoma kiekvieną kompetenciją aptarti atskirai pagal skirtingus klausimus:

- Ar/Kiek šios žinios/įgūdžiai yra reikalingi darbuotojui, kuris pradeda dirbti pagal specialybę?

- Ar/Kiek šias žinias/įgūdžius būtina/įmanoma įgyti universitete? (profesinio bakalauro/bakalauro/magistrantūros programoje?)
 - Ar turi šias žinias/įgūdžius universitete parengiami specialistai? Kokio lygmens turimos žinios/įgūdžiai?
- Žemiau pateikiami ekspertų komentarai apie kiekvieną iš minėtų aspektų.

34 lentelėje Eilės Nr. nurodo darbdavių kiekybiniame tyrime atliktą kompetencijų rangavimą pagal svarbą, Kompetencijos Nr. - pirminį, neišranguotą sąrašą.

34 lentelė. Dalykinių kompetencijų sąrašo vertinimas

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
1	18	Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina labai gerai. Ši kompetencija svarbi ir profesiniam bakalaurui, ir bakalaurui, ir magistrui.	Tai visiems svarbi kompetencija, kurią universitetas gali ugdyti ir ugdo. Ekspertas išreiškė nusistebėjimą tuo, kad pagal darbdavių tyrimo rezultatus ši kompetencija atsidūrė pirmoje vietoje pagal svarbą. Nors tai yra svarbi kompetencija, tačiau ekspertas jai skyrė penktą vietą todėl, kad jo nuomone, technologijos nieko neduos, jei darbuotojas neturės kitų kompetencijų: nesugebės analizuoti, vertinti, žinių pritaikyti praktikoje. Ekspertas, bandydamas paaiškinti darbdavių tyrimo rezultatus, bandė spėlioti: „Gal žmonės klaidingai suprato, gal jie apskirtai kompiuterinį raštingumą čia vertino? Bet tada tai dalykinė kompetencija...“.	Labai svarbi kompetencija („kasdieninė duona“). Didžiuosiuose miestuose informacinės technologijos naudojamos beveik visose procedūrose: nuo paciento priėmo iki tyrimo rezultato pateikimo. Eksperto teigimu, absolventai turi aukštą žinių lygį, tereikia perprasti konkrečios įstaigos informacinę sistemą. Eksperto nuomonė sutampa su darbdavių apklausos metu gautais rezultatais, kad ši kompetencija šiais laikais yra svarbiausia, nes siekiama kompiuterizuoti daugumą sričių (anot eksperto, tai rodo ir e-sveikatos projektas), o studentų IT pasiruošimo lygis puikus.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
2	14	Bendradarbiauti su kolegomis sveikatos priežiūros sistemos viduje ir specialistais kituose sektoriuose	Absolventų pasirengimo lygis vertinamas gerai. Tai magistrui reikalinga kompetencija.	Tai labai svarbi kompetencija: „<...> tokie įgūdžiai labai padeda specialistui integruotis ir dirbti sistemoje“. Eksperto teigimu, universitetas gali suteikti šias žinias ir absolventai ateina pasiruošę jas pritaikyti praktikoje.	Tai būtina kompetencija, kad būtų gaunamas geras darbo rezultatas, o absolventų lygis pakankamai aukštas. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai ketvirta pagal svarbą dalykinė kompetencija.
3	16	Taikyti profesinės etikos principus	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina gerai. Ši kompetencija svarbi ir profesiniam bakalaurui, ir bakalaurui, ir magistrui.	Ši kompetencija svarbi, bet tai yra ne dalykinė, o bendroji kompetencija, kadangi „<...> nėra kažkokios specifinės visuomenės sveikatos etikos, tik bendroji, valstybės tarnautojų etika“. Eksperto teigimu, universitetas šią kompetenciją ugdo, studentai ateina pasiruošę.	Tai būtina kompetencija visiems specialistams. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai penkta pagal svarbą dalykinė kompetencija (būtina visuomenės sveikatos specialistui). Absolventų žinių ir gebėjimų lygmuo pakankamai aukštas.
4	13	Taikyti mokslinius ir įrodymais grįstos visuomenės sveikatos principus, įgūdžius, metodus ir žinias praktikoje	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina gerai. Jo nuomone, tai magistrui reikalinga kompetencija.	Tai labai svarbi, ypač magistrui, kompetencija, bet „<...> būtų smagu, jei ją turėtų ir bakalaurai“. Universitetas ugdo šiuos gebėjimus ir absolventai gali juos taikyti praktiniame darbe.	Tai labai svarbi dalykinė kompetencija: „<...> ją turėti yra privalu, sveikatos specialistas turi dirbti pagal mokslinę metodiką, negali jos išgalvoti ir pagal ją veikti“. Universitetas suteikia pagrindus, o praktinis darbas absolventui leidžia tobulinti kompetenciją. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai septinta pagal svarbą dalykinė kompetencija.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
5	17	Pritaikyti žinias apie visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, sveikatos apsaugos politiką, sveikatos sistemos teisės norminius aktus profesinėje veikloje	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina gerai. Jo nuomone, tai magistrui reikalinga kompetencija.	Tai svarbi kompetencija ir bakalaurui, ir magistrui. Šią kompetenciją, anot eksperto, universitete įmanoma įgyti ir absolventai ateina gebantys pritaikyti žinias praktikoje.	Tai labai svarbi dalykinė kompetencija, kuri reikalinga visų laipsnių absolventams, tačiau šių žinių lygis įgytas universitete yra žemas, o kompetencija įgyjama dirbant. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai šešta pagal svarbą dalykinė kompetencija, be kurios neįmanoma visuomenės sveikatos specialisto veikla.
6	15	Propaguoti sveiką gyvenimą, ugdyti visuomenės sveikatą	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina gerai arba labai gerai. Darbdavių tyrime šiai kompetencijai pagal svarbą skirta šešta vieta; ekspertas mano, kad ji turėtų būti žemesnėje, kadangi „<...> šitoj vietoj galėtų dalyvauti platesnis ratas specialistų, ne tik visuomenės sveikatos“. Jo nuomone, tai magistrui reikalinga kompetencija.	Ši kompetencija svarbi, nes visur specialistai privalo propaguoti sveiką gyvenimą, „<...> <i>ta turi sugebėti nuo profesinio bakalauro iki magistro</i> “. Anot eksperto, universitetas gali suteikti šias žinias ir absolventai ateina pasiruošę.	Svarbi kompetencija, nes visi visuomenės sveikatos specialistai privalo propaguoti sveiką gyvenimą. Eksperto teigimu, ši kompetencija pagal absolventų turimą įgūdžių ir žinių lygmenį yra labai aukštoje pozicijoje.
7	2	Identifikuoti, išskirti ir analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikius, problemas bei jas lemiančius veiksnius, vykdyti visuomenės sveikatos saugą	Ti labai plati kompetencija, galbūt net per plati. Įžvelgiama panašumų su pirma kompetencija – iš dalies dubliuojasi: „<...> <i>vertinti aplinkos poveikį, rizikos veiksnius, įtaką sveikatai</i> [kompetencija Nr.1], <i>tai tam tikra prasme ir ši antra kompetencija yra veiksnių identifikavimas ir priemonių vykdymas, tik kitais žodžiais pasakyta</i> “. Absolventų pasirengimo lygis vertinamas patenkinamai,	Svarbu, kad magistras turėtų šios kompetencijos pradmenis. Anot darbdavio, šią kompetenciją įmanoma įgyti universitete, tačiau ne visa apimančią: „ <i>Apart vykdyti visuomenės sveikatos saugą – galima atskirai išskirti šią kompetenciją, nes jai įgyti reikia praktikos, nemanau, kad tai įmanoma parengti universitete</i> “. Šią kompetenciją absolventai turi.	Akštojoje mokykloje turi būti mokoma šių įgūdžių, bet darbui užtenka minimalių žinių. Absolventams tikrai nereikia išskirti, analizuoti visuomenės ir individų sveikatos poreikių, tačiau žinoti apie tai turi.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
			„<...> kadangi sveikatos poreikių absolventai ne visada žino, nelabai žino, kas tai per dalykas“ .		
8	10	Siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, vertinti jų veiksmingumą	Kompetencija dubliuojasi su pirmąja ir antrąja: „ <i>tai kontrolės būdų siūlymas</i> [Nr. 1] arba <i>visuomenės sveikatos saugos vykdymas</i> [Nr. 2]“. Absolventai gerai sugeba siūlyti, rengti ir įgyvendinti prevencines programas, tačiau jų veiksmingumo vertinimas jiems sekasi prasčiau. Anot eksperto, kompetencija reikalinga magistro laipsnį įgijusiam specialistui.	Anot eksperto, tai svarbi kompetencija, nors kiek mažiau svarbi jų sveikatos centre. Universitetas šią kompetenciją ugdo, o atėjęs absolventas sugeba pritaikyti įgytas žinias praktikoje.	Ši kompetencija priskiriama bakalaurui, tačiau abejojama dėl jos svarbos. Išskiriamas prevencinės programos rengimas (pvz., ataskaitų ruošimas) ir jos įgyvendinimas, ką gali atlikti net profesinis bakalauras, tačiau abejojama dėl prevencinių programų siūlymo – ši kompetencijos dalis abejotina.
9	1	Vertinti fizinės ir socialinės aplinkos poveikį, grėsmes, rizikos veiksnius visuomenės ir atskirų jos grupių sveikatai bei siūlyti jų kontrolės būdus	Ši kompetencija labai plati, galbūt net per plati. Kalbant apie absolventų atsinešamą lygį į darbo rinką, jis pakankamai aukštas, tačiau netobulus: „ <i>Kaip įvertinti pagrindinius rizikos veiksnius, grėsmes ir aplinkos poveikį absolventai žino; taip pat žino, koks yra jų poveikis atskirų grupių sveikatai. Tačiau žino tik pagrindinius, ne visus. Taip pat, žino faktą, tačiau nežino priežasties; žino, kad tam tikras veiksnys yra reglamentuojamas, tačiau nežino, kodėl būtent taip, o ne kitaip</i> “.	Labai reikalinga kompetencija pradedančiam dirbti absolventui, bet tai turi gebėti magistras („<...> <i>ypač tas, kuris dirba visuomenės sveikatos saugos bei užkrečiamų ligų profilaktikos ir kontrolės srityse</i> “), bakalaurui – tai per sudėtingi darbai. Teigiama, kad šią kompetenciją universitete įmanoma įgyti, ją turi dirbti pradėję absolventai.	Šios kompetencijos nereikia žinoti plačiai, bet ši dalykinė kompetencija yra reikalinga. Absolventai, pradėjęs dirbti, turi silpną šios kompetencijos lygį.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
10	7	Vertinti visuomenės sveikatos rodiklius	Kompetencija yra labai siaura, dubliuojasi su pirmąją („<...> rodiklių vertinimas [kompetencija Nr. 7] – tai rizikos veiksnių vertinimas [kompetencija Nr. 1]“). Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina gerai bei teigia, kad ši kompetencija bakalaurui ir magistrui reikalinga.	Kompetencija yra svarbi, bet mažiau reikalinga bakalaurui, o daugiau magistrui („<...> pakankamai sudėtingi darbai“). Ekspertas pasirengimo lygį vertina teigiamai.	Svarbi. Jei ši dalykinė kompetencija apima ir prognozavimą, tuomet visuomenės sveikatos absolventas turi būti įgijęs magistro laipsnį.
11	12	Kontroliuoti higienos ir darbų saugos rekomendacijų, reikalavimų vykdymą	Eksperto nuomone, tai siaura kompetencija. Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina labai gerai. Ši kompetencija svarbi ir profesiniam bakalaurui, ir bakalaurui, ir magistrui.	Reikšminga kompetencija profesiniams bakalaurams, dar labiau reikšminga bakalaurams, taip pat svarbi ir magistrams: „<...> nėra sudėtinga, yra remiamasi algoritmais, nebent gali būti atskiri sunkesni atvejai“. Ši kompetencija remiasi teisės aktų žinojimu, o tie aktai keičiasi kas kelis metus. Tad, eksperto nuomone, mintinai jų žinoti neverta, tačiau pagrindą universitetas turėtų suteikti ir suteikia.	Tai yra svarbi kompetencija kiekvienam specialistui (atsižvelgiant į darbo pobūdį), nors „<...> pagrindinė kontrolė tenka administratoriui, kad būtų laikomasi rekomendacijų, saugos reikalavimų“. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai devinta pagal svarbą dalykinė kompetencija.
12	11	Vykdyti neužkrečiamųjų ir užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę	Absolventai labiau yra paruošiami vykdyti užkrečiamųjų ligų profilaktiką, prognozę ir kontrolę, o darbu su neužkrečiamomis ligomis jie pasiruošę prasčiau. Ši kompetencija svarbi ir profesiniam bakalaurui, ir bakalaurui, ir magistrui.	Labai svarbi kompetencija. Ją turėtų turėti visi, tik lygmuo skirtųsi: „Profesinis bakalauras paims tyrimus ir vykdys ligų registraciją, bakalauras aukštesniam lygyje, o magistrui darys analitinius darbus“. Anot eksperto, universitetas suteikia geras žinias, ypatingai apie užkrečiamąsias ligas.	Kompetencija svarbi (pvz., slaugytojoms), nes pacientai turi būti iškviečiami atlikti tyrimus ligų profilaktikai. Remiantis eksperto suranguotų kompetencijų sąrašu, tai aštunta pagal svarbą dalykinė kompetencija.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
13	4	Planuoti, atlikti ir įvertinti gyventojų, aplinkos sveikatos ar sveikatos sistemos tyrimus	Kompetencija patenka į kompetencijos Nr. 2 ribas („ <i>į lemiančius veiksnius</i> “) bei kompetencijos Nr. 1 ribas („ <i>rizikos veiksnius visuomenės ir jos grupių sveikatai</i> “). Absolventų gebėjimas atlikti ir įvertinti gyventojų bei aplinkos sveikatos tyrimus vertinamas gerai, pasirengimas atlikti sveikatos sistemos tyrimus vertinamas patenkinamai.	Ekspertui nebuvo aišku, ką apima „ <i>sveikatos sistemos tyrimai</i> “. Jo nuomone, reikėtų tikslinti kompetenciją, galbūt keisti formuluotę: neaišku, kokie tyrimai apimami. Ekspertas pirmą kartą išgirdo tokį terminą. Visgi tai svarbi kompetencija. Eksperto nuomone, „ <i><...> universitetas gali parengti studentus, galinčius atlikti tokius tyrimus (rutininius), bet toli gražu ne visus tyrimus, nes dalis atliekama laboratorijose, universitetas neturi tam galimybių</i> “. Absolventai šią kompetenciją turi įgiję, jie „ <i>Turi planavimo pagrindus, moka vertinti (teoriškai)</i> “.	Komentuodamas šią kompetenciją, ekspertas absolventus skirstė pagal kvalifikacijos laipsnį: bakalauro laipsnį turintis absolventas privalo „ <i><...> atlikti ir įvertinti <...> tyrimus</i> “, tačiau jų planuoti neturėtų; planuoti įvairius tyrimus turėtų magistro laipsnį įgijęs absolventas.
14	8	Formuoti, koordinuoti, įgyvendinti, vertinti, atstovauti nacionalinę ir tarptautinę sveikatos politiką	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina patenkinamai. Lyginant darbdavių priskirtą svarbą šiai kompetencijai ir absolventų turimą lygmenį, matyti didžiulis skirtumas, kurį ekspertas aiškina taip: „ <i>Ši kompetencija ateina su laiku, žmogus turi būti daugely sričių padirbęs ir daug matęs, kad galėtų politiką formuoti</i> “.	Eksperto nuomone, ši kompetencija yra sunkiai išugdoma: „ <i><...> net magistrantas po 5 metų darbo patirties nelabai galės to daryti; reikalinga praktika, įgyjama darbe. Universitetas gali išmokyti formuoti, koordinuoti, įgyvendinti ir vertinti, bet ateina absolventai su teoriniais gebėjimais, ne tik mokslo įstaigos kompetencija to išmokyti</i> “. Anot eksperto, žinias absolventai turi, o įgūdžius įgyja dirbdami.	Kompetencija priklauso nuo darbo pobūdžio, tačiau „ <i>formuoti, koordinuoti, įgyvendinti</i> “ turėtų magistro laipsnį įgijęs specialistas.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
15	3	Įvertinti ir analizuoti visuomenės, bendruomenės ir šeimos sveikatos įtaką visuomenės socialinei raidai	Ekspertui buvo sunku vertinti šią kompetenciją, nes ji nesusijus su jo darbu. Absolventų pasirengimo lygis vertinamas patenkinamai.	Eksperto teigimu, ši kompetencija jų srityje kiek mažiau svarbi. Šią kompetenciją įmanoma įgyti universitete, studentai ją atsineša į darbo rinką.	Aukštojoje mokykloje turi būti mokoma šių įgūdžių, bet darbui užtenka minimalių žinių.
16	9	Vertinti sveikatos priežiūros sistemos kokybę, planavimą ir valdymą	Ekspertas absolventų pasirengimo lygį vertina patenkinamai. Kompetencija reikalinga magistro laipsnį įgijusiam specialistui.	Tai labai plati kompetencija, svarbi aukščiausio hierarchinio lygio institucijų (pvz. Sveikatos ministerija) darbuotojams. Kaip organizacijai – tai itin svarbi kompetencija būtų, „<...> bet čia rašyta apie visą sistemą, tad kiekvienam įmonės vadovui tai nėra taip aktualu“. Kompetencija suprantama kaip esanti aukštesnio lygio, holistinio matymo reikalaujanti. Ekspertas siūlo kitaip formuluoti kompetenciją „sistemas“ žodį keičiant „organizacijos“ žodžiu: „vertinti sveikatos priežiūros organizacijoje kokybę, planavimą ir valdymą“. Eksperto nuomone, tai svarbi kompetencija, absolventai ją gali įgyti ir įgyja universitete.	Anot eksperto, kompetencija reikalinga magistro laipsnį įgijusiam specialistui.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
17	6	Valdyti šiuolaikinę gyventojų sveikatos tyrimų, diagnostikos, laboratorinę įrangą, vertinti tyrimų rezultatus	Ši kompetencija yra labai siaura. Absolventų pasirengimo darbui lygį ekspertas vertina patenkinamai arba gerai bei mano esant reikalinga magistrui.	Kompetencija skyla į dvi dalis, t.y. į dviejų institucijų veiklas. Pirmoji institucija yra laboratorija, susijusi su laboratorinės įrangos valdymu bei reikalinga profesiniam bakalaurui, o antroji – visuomenės sveikatos centrai, susiję su tyrimų rezultatų vertinimu. Priklausomai nuo tyrimų sudėtingumo, tyrimų rezultatus gali vertinti nuo profesinio bakalauro (rutininių tyrimų) iki magistro (sudėtingesnių): („Laboratorijų darbuotojams svarbu, negaliu atsakyti, kokio jie lygio žinias atsineša. Pas mus dirbantys absolventai ateina gebantys vertinti tyrimų rezultatus, universitetas gali to išmokyti“).	Kompetencija reikalinga, tačiau privaloma atsižvelgti į įrangos sudėtingumą, nes yra įrangų, kurias gali valdyti tik magistras („Ypač antroji dalykinės kompetencijos dalis nurodo ("vertinti tyrimų rezultatus"), kad tai turi mokėti atlikti aukštesnio lygio specialistas (magistras)“). Eksperto manymu, ši dalykinė kompetencija yra trečia pagal svarbą.
18	5	Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimui	Kompetencija yra labai siaura. Absolventų pasirengimo lygį vertina gerai. Ji reikalinga profesiniam bakalaurui ir bakalaurui.	Kompetencija labai siaura, siūlytų įtraukti į kompetencijas Nr. 11 ar 12. Jo manymu, kompetencija reikalinga profesiniam bakalaurui („Yra aiškūs algoritmai, kaip tai daryti, nėra labai sunku“; „Visuomenės sveikatos centrai nevertina ėminių tinkamumo ištyrimui, tą daro laboratorijos specialistai“; „Kolegijos turi rengti, ne universitetai“).	Ši dalykinė kompetenciją yra antra pagal svarbumą, ją turėti yra privalu, todėl ekspertas išreiškė nusistebėjimą, kodėl ši kompetencija yra paskutinė rangavimo lentelėje. Jo manymu, absolventai turi pakankamą įgūdžių lygį, nors savarankiškai dirbti negali (gali dirbti komandoje, su specialistu). Ši kompetencija pagal svarbą turėtų būti ketvirtoje vietoje.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
	Pastabos:		<p>Kompetencijos nėra lygiavertės ir dalinai viena kitą apima, persipina. Jo nuomone, sąrašą reikėtų susiaurinti ir pateikia pasiūlymą, kaip tai padaryti: a) veiksmų mechanizmai (kas įtakoja sveikata?), b) koks poveikis sveikatai (kaip ir kodėl įtakoja sveikata?), c) vertinimas, d) programos, kad pašalinti tuos veiksmus, darančius įtaką sveikatai (kaip tie veiksniai turėtų būti pašalinami?) ir e) programų efektyvumo vertinimas. Tai išsiskaldytų į papunkčius: a, b) kaip įtakoja sveikata; kas apskritai tie aplinkos veiksniai, kaip identifikuojami veiksniai (ir laboratoriniai tyrimai įeitų), kokie mechanizmai yra; d) veiksmų kontrolės būdai, kokiomis priemonėmis kontroliuojama – teisinėmis, organizacinėmis, ugdytas, švietimas ir pan.; profesinės etikos principai būtų kaip atskiras. Be to, ekspertas skirtingai ranguočių kompetencijas pagal svarbą: kompetencijas Nr.1 ir Nr.2 pakeltų į aukštesnę poziciją, nuleistų kompetenciją Nr.17 (nes tik keli žmonės visuomenės sveikatos</p>	<p>Eksperto nuomone, vienos kompetencijos labai plačios, kitos labai siauros. Dalis kompetencijų profesiniam bakalaurui yra nebūtinos, kai kurios nebūtinos net bakalaurui (analitiniai, vertinimo dalykai tik su magistrų siejami), o dalis – tik profesiniam bakalaurui. Ekspertas nesutinka su darbdavių išranguotu kompetencijų sąrašu pagal svarbą. Jo nuomone, rangavimas turėtų būt toks: (pagal pradinį kompetencijų sąrašą): Nr.2 – Nr.1 (šių dviejų kompetencijų svarba labai panaši) – Nr.17-13-11-4-18-12-6-14-8-9-3-5 ir likusios dėliotųsi gale (Ekspertas teiravosi, iš kokių institucijų asmenys atsakinėjo į klausimus, kadangi buvo suabejote rangavimo tikslumu., Daryta prielaida, kad galbūt žmonės neatsakingai žiūrėjo į šią užduotį, laiko neturėjo: „<...> per vidurį yra tos kompetencijos, kurios yra esminės“.)</p>	<p>Ekspertas pritaria darbdavių ir absolventų tyrimo metu pirmųjų kompetencijų svarbos bei turimų žinių ir įgūdžių lygmens rangavimui, t.y. „<i>Naudotis informacinėmis technologijomis visuomenės sveikatos kontekste</i>“ yra svarbiausia ir absolventų geriausiai įsisavinama dalykinė kompetencija. Tačiau dalykinę kompetenciją Nr. 8 (<i>Paimti, priimti ir ženklinti ėminius, paruošti mėginius tyrimui, vertinti ėminių ir mėginių tinkamumą ištyrimu</i>) iš paskutinės išranguoto sąrašo vietos (tiek svarbos, tiek lygmens) ekspertas keltų į pirmąjį dalykinių kompetencijų penketuką. Pagal pradinį kompetencijų sąrašą dalykinės kompetencijos eksperto ranguojamos taip: SVARBA: Nr.18-5-6-14-16-17-13-11-12; LYGMUO: Nr.18-15-16-5-14 Ekspertas teigė, jog beveik visas teorines žinias ranguočių aukščiau nei praktines.</p>

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
			srityje su tuo dirba); truputį aukščiau pakeltų Nr.6; Nr.15 nuleistų žemiau truputį, be to užsimena, kad šitoj vietoj galėtų dalyvauti platesnis ratas specialistų, ne tik baigę visuomenės sveikatos studijas.		

4.2.4. Bendrųjų kompetencijų vertinimas

Atliekant interviu ekspertams buvo pateiktas darbdavių kiekybinio tyrimo metu išranguotas bendrųjų kompetencijų sąrašas. Pradžioje buvo nurodytos tos kompetencijos, kurios buvo įvertintos kaip svarbiausios darbdavių apklausoje. Ekspertų klausta jų nuomonės apie išranguotas kompetencijas, ar pritariama, kad pirmosiose 5-10 pozicijose atsidūrusios bendrosios kompetencijos yra labai svarbios visuomenės sveikatos specialisto darbe.

35 lentelėje Eilės Nr. nurodo darbdavių kiekybiniame tyrime atliktą kompetencijų rangavimą pagal svarbą, Kompetencijos Nr. - pirminį, neišranguotą sąrašą.

35 lentelė. Bendrųjų kompetencijų sąrašo vertinimas

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
1	2	Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	Nekomentavo.	Pirmą su antra apkeistų, nes pirmiausia turi žinoti, o po to sugebėti pritaikyti.	Svarbus gebėjimas.
2	4	Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas			Svarbus gebėjimas.
3	27	Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)		Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas.
4	22	Gebėjimas dirbti savarankiškai			Nekomentavo.
5	1	Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją			Svarbus gebėjimas.

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
6	14	Gebėjimas spręsti problemas			Svarbus gebėjimas.
7	5	Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba			Nekomentavo.
8	15	Gebėjimas priimti sprendimus		Labai svarbu, kad gebėtų priimti sprendimus, kad sugebėtų prisiimti atsakomybę, turėtų tam motyvacijos.	
9	7	Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai		Nekomentavo.	
10	9	Gebėjimas mokytis			
11	16	Gebėjimas dirbti grupėje			Svarbus gebėjimas.
12	28	Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus			Svarbi kompetencija.
13	17	Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai		Svarbi.	Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
14	19	Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai		Svarbi labai mūsų srityje, keltų aukščiau, į kokią 11 poziciją.	Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
15	12	Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų		Turėtų būti gerokai aukščiau.	Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
16	3	Gebėjimas organizuoti ir planuoti		Nekomentavo.	Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
17	26	Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)			Nekomentavo.
18	18	Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų		Turėtų būti gerokai aukščiau.	
19	11	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba		Nekomentavo.	
20	12	Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas			
21	13	Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)			
22	30	Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas			

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
23	23	Gebėjimas rengti ir valdyti projektus			
24	25	Iniciatyvumas ir verslumas	Keltų žymiai aukščiau, jo trūksta iš jaunimo. Yra tokios galimybės, o atėję dirbti daro tik tai, kas pavadama. Galėtų vystyti naujas sritis, matyti rezultatus, jausti pasitenkinimą. Neaišku, kodėl jo trūksta: ar todėl, kad gebėjimų trūksta, ar čia charakterio savybė. Ekspertas kėlė klausimą, ar galima iniciatyvumą išugdyt?		Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
25	24	Dėmesys saugumui	Nekomentavo.		Sąraše pateiktų aukštesnėje pozicijoje.
26	31	Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis			Nekomentavo.
27	29	Įsipareigojimas saugoti aplinką			
28	10	Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti		Labai svarbus gebėjimas.	
29	20	Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą		Nekomentavo.	
30	21	Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje			

Eilės Nr.	Kompetencijos Nr.	Kompetencija	1 ekspertas	2 ekspertas	3 ekspertas
31	8	Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	Eksperto nuomone, gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus yra svarbi kompetencija, nes „<...> tada turi turėti labai geras savo srities žinias, suprasti savo profesiją, gebėti žinias pritaikyti praktikoje, reikia plačiai mąstyti“. Ekspertas teigia, kad tai „sunkus bendrasis gebėjimas“, kurio daug absolventų neturi. Jo nuomone ši kompetencija turėtų būti kur kas aukščiau.		
	Pastabos:		Eksperto nuomone, visi išvardinti gebėjimai labai svarbūs ir sunku juos sudėlioti pagal tvarką, ką, anot eksperto, „rodo ir rezultatai: vidurkiai labai panašūs“. Ekspertas iš esmės sutinka su kiekybinio tyrimo metu išranguotų bendrųjų kompetencijų eiliškumu.		

4.2.5. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui

Ekspertai siūlė gilinti visuomenės sveikatos specialisto specialybės terminologijos (ypač technines) žinias užsienio kalba, kadangi ne visada gaunama naujos įrangos naudojimo instrukcija lietuvių kalba.

Pastebima, kad absolventų pasiruošimas darbo rinkai gali būti žemas ne tik dėl menko žinių ir įgūdžių įsisavinimo, bet ir dėl dalykų dėstymo kokybės aukštesiose mokyklose. Todėl siūloma dėstytojams dalyvauti mokymuose, kad įgytų efektyvaus studijų medžiagos pateikimo paskaitose įgūdžių.

